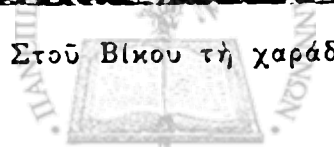

ΑΘΗΝΑ 1985

Στου Βίκου τη χαράδρα

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπίαρχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολογαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ίουαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΑΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: όδός Μαυρομιχάλη 7
ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679
ΤΗΛ. 36.21.651

Υπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6599.783

Τυπώνεται καί αποστέλλεται με αυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 500 δραχμών τό χρόνο.

Φωτογράφιση - Μοντάζ
ΑΦΟΙ ΠΙΝΑ
ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45
ΤΗΛ. 3636180

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ,"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΒ'

ΤΕΥΧ.
107

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 1985

Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7 · 106 79 'Αθήνα
Τηλ. 36.21.651 — 65.99.783

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Κώστα Σίμου. Βίκος	306
Έμ. Ζάχου. Θέατρο Σκιών στην "Ηπειρο	307
Χαρ. Γιάκη. Πανόραμα της Σουλιώτικης 'Ιστορίας Σεβαστιανού Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανής και Κονίτσης. 'Αγρυπνία Δε- καπενταυγούστου	311
'Αναστ. Παπαγγέλη. 'Αθτζήδες	314
'Αλεξ. Χ. Μαρμποπούλου. Μιμο- δράματα από την παράδοση. Το «καραισκάκης» κυριώνυ- μο ή προσηγορικό;	316
Συμβολή της 'Αγγελ. Χατζημι- χάλη στην 'Ηπειρωτική Λαϊ- κή Τέχνη. ('Αλληλογραφία μέ τη Φρόσω 'Ιωαννίδη)	319
Σταύρου Γιωθάνη. Βόρειος "Η- πειρος, Πατρίδα	322
Μεγάλα Χρόνια (ιστορικά ανέκ- δοτα)	324
Της Συντάξεως. 'Ηπειρωτική Πνευματική Ζωή και Κίνηση	325
Της Συντάξεως. 'Εσωτερική Ζωή και Κίνηση	329
'Ηπειρώτες Συγγραφείς και Βι- βλία για την "Ηπειρο (Βι- βλιοκρισίες)	332

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :

Γ. Μπρουζιώτης — Γ. Κατσαρός
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

ΒΙΚΟΣ

Χαρισμένο στον Ζαγοριοσιολά-
τρη κ. Κώστα Λαζαρίδη.

Στά πόσκια και στις ρεματιές
στά θράχια τὰ ψηλά,
τ' άγρίμια κεί φωλιάζουνε
κι' οί άετοι πετοῦνε.
Βρῦσες άλλου με κρύα νερά,
«όβίρες» δροσερές.
Και στις θαθειές σου τις σπηλιές,
τὰ μυστιά σου ζοῦνε.

Οί θράχοι οί θεόρατοι
αίώνια σιωπηλοί,
του ποταμου άφουγκράζονται
το ρέμα που διαβαίνει.
Και δίπλα σου και πιό μακρυά
στά πλάγια στις κορφές.
Ω! Βίκο, τὸ Ζαγόρι μας
τ' άγέρι σου άνασαινει.

Κι' έμεις έδῶ στην ξενητειά
όνείρατα γλυκά,
μέρα και νύχτα πλάθουμε
Βίκο σε νοσταλγοῦμε.
Τὸ δροσερό τ' άγέρι σου,
την άγριά σου άμορφιά,
τ' άηδόνια, τὸ κοτσούφια σου
γλυκά τὰ λαχτάροῦμε.

Νύχτες άξημέρωτες. Κάιρο 1983.

Μηνά Στράτη. Στῆς Δερόπολης τὸν κάμπο...

Χρήστου Κράνου. — Βγάλτε τὰ γίδια...

ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΤΟΥ ΕΜΜΑΝ. ΖΑΧΟΥ

. Από στοματική παράδοση τῶν παλαιῶν καλλιτεχνῶν τοῦ Θεάτρου Σκιῶν ξέρουμε πῶς ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς εἶχε στήν αὐλή του στὰ Γιάννενα ἕναν καραγκιοζοπαίχτη, τὸν Ἰάκωβο, πὺ θεωρεῖται ὁ «πρῶτος διδάξας» τὸ κλασσικὸ ἔργο τοῦ Καραγκιόζη «Ὁ Μεγαλέξανδρος καὶ ὁ κατηραμένος ὄφις».

Ὁ βασικὸς μελετητὴς τοῦ ἑλληνικοῦ Θεάτρου Σκιῶν Ἰούλιος Καϊμης μᾶς δίνει γιὰ τὸ μυστηριῶδες αὐτὸ πρόσωπο τὴ μαρτυρία τοῦ καραγκιοζοπαίχτη Παντελῆ Μελίδη :

«Ἀπ' ὅσα μοῦ διηγήθηκαν μερικοὶ συνάδελφοί μου, πὺ κι αὐτοὶ τ' ἀκούσανε ἀπ' τὸ Δημήτρη Μήμαρο, τὸν καιρὸ τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ζοῦσε στήν αὐλή τοῦ τυράννου ἕνας Ἑβραῖος ὀνομαζόμενος Ἰακώβ. Ἐξόριστος ἀπ' τὰ Γιάννενα, γιὰ τὸ ὅτι πρόσβαλε μιὰ ἀπ' τὶς γυναῖκες τοῦ Ἀλῆ-Πασᾶ, ὁ Ἰακώβ, πῆγε στήν Κωνσταντινούπολη ὅπου ἔκρυψε τὴν ταυτότητά του μ' ἕνα ψευδώνυμο. Καὶ γιὰ νὰ κερδίζει τὴ ζωὴ του, ἀλλὰ ἴσως καὶ γιὰ νὰ πάρει τὴν ἐκδίκησή του, ἔφτιαξε μιὰ μικρὴ σκηνὴ ὅπου παράστανε ὅλα τὰ σκανδαλώδη γεγονότα τῆς αὐλῆς τῶν Γιαννίνων...».

Ὁ Κώστας Μπίρης μᾶς δίνει μιὰν ἄλλη παραλλαγή τῆς ζωῆς τοῦ παρᾶξενου αὐτοῦ προσώπου, πὺ τὴν

ἄκουσε ἀπὸ τὸν Ἀντρέα Ἀγιομαυρίτη καὶ ἄλλους καραγκιοζοπαίχτες :

«Εἶναι γνωστὸ πῶς ὁ Ἀλῆ-Πασᾶς... γιὰ ψυχαγωγία δική του καὶ τοῦ χαρεμιοῦ του τοῦ ἔστησε καραγκιόζ-μπερντέ μὲ καλλιτέχνη - ἔμπυχωτὴ τὸν Ἰάκωβο. Ὄταν ὁ Σουλτάνος τὸ 1822 ἐξόντωσε τὸν ἀποστάτη βεζύρη τῆς Ἠπείρου, ὁ ἐξυπνότατος Ἰάκωβος ξέροντας καλὰ κι ἀπὸ κοντὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τὴν πολιτεία του καὶ τὴ ζωὴ τῆς Αὐλῆς του, ἐπωφελήθηκε ἀπὸ τὸ πνεῦμα πὺ ἐπικράτησε τότε στὸ κοινὸ, ἔστησε ἐκεῖ στὰ Γιάννενα τὸ θέατρό του καὶ ἐνέταξε στὸ θίασο καὶ τὸ ρεπερτόριό του τὴ μορφή τοῦ τυράννου καὶ σκηνές ἀπὸ τὴν ἱστορία του. Δὲ μποροῦμε νὰ ποῦμε πῶς ὁ Ἰάκωβος διαμόρφωσε κιόλας τὸν Ἠπειρώτικο καραγκιόζη μὲ τὴν ἑλληνική του μορφή πὺ παρουσιάστηκε στὴ μεσημβρινὴ Ἑλλάδα. Δὲν ἦταν δυνατὸν καὶ μετὰ τὸν Ἀλῆ Πασᾶ νὰ τοῦ ἐπιτρέψει ἡ Τουρκοκρατία νὰ θγάλει στὴ σκηνὴ Ἑλληνες ἥρωες τῶν ἀρματολικῶν χρόνων καὶ τῆς Ἐπανάστασης. Ἦταν ἀρκετὸ ἄλλωστε τὸ διάστημα τοῦ μισοῦ αἰῶνα πὺ μεσολάβησε ὡς τὸ 1880 γιὰ νὰ δουλέψουν ἄλλοι καραγκιοζοπαίχτες τὸ εἶδος σὲ πιὸ

ἀπόμερες περιοχές τῆς Ἡπείρου, Μακεδονίας, Θεσσαλίας καὶ Ἀκαρνανίας. Δὲ μποροῦσε παρὰ νᾶταν "Ἕλληνες κι αὐτοὶ ἀφοῦ τὸ ἐπικρατέστερο καὶ πνευματικώτερο στοιχεῖο τῆς χώρας ἦταν τὸ ἑλληνικὸ κι ἀφοῦ ὁ ἠπειρώτικος караγκιόζης παρουσιάζεται στὴ Δυτικὴ Ἑλλάδα σὰν καθαρὰ ἑλληνικὸ θέατρο. Πρῶτα - πρῶτα ἦταν σεμνός. Οἱ αἰσχροὶ σκηνές καὶ οἱ αἰσχρολογίες ποὺ ἦταν τὸ χαρακτηριστικὸ γνῶρισμα τοῦ караγκιόζη τῶν καφενέδων τῆς Πόλης ἦταν ἀσυμβίβαστος μὲ τὰ χριστιανικὰ καὶ οἰκογενειακὰ ἦθη τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἡπείρου. Κυρίως ὁμως, γιατί περιέλαβε στὰ πρόσωπα τοῦ θιάσου του τὴ μορφή τοῦ Μεγαλέξανδρου, συσχετισμένη μὲ θρύλους τῆς ἑλληνικῆς ὀρθοδοξίας».

Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ περιοδικὸ Θέατρο (Ἀφιέρωμα στὸ Θέατρο Σκιῶν, Ἰούλιος - Αὐγουστος 1963), ὁ Κώστας Μπίρης προσπαθεῖ νὰ βρεῖ τίς πηγές τοῦ ἔργου «Ὁ Μεγαλέξαντρος καὶ ὁ κατηραμένος ὄφις» στὶς παραδόσεις τοῦ δρακοντοκτόνου Ἀϊγιώργη. Ψάχνει ἀκόμα στὴ «Φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξανδρου» ὅπου ὑπάρχει δρακοντοκτονία καὶ ὅπου τὸν ὀδηγεῖ ἡ ἀτυχῆς παρετυμολογία τοῦ ὀνόματος τῆς ἡρωίδας τοῦ караγκιόζικου ἔργου Σερήνης:

— ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΤΡΟΣ: Ἐγὼ διὰ τὸν ἔρωτάν σου, ὦ Σερήνη ἦρθον ἐξ Μεσοποταμίας καὶ σὺ δὲν μὲ ἠγαπεῖς!

— ΣΕΡΗΝΗ: Ἐὰν δὲν σὲ ἠγάπων, ὦ Ἀλέξαντρε, δὲν θὰ ἠρνούμην καὶ

πατέρα καὶ μητέρα καὶ πατρίδα διὰ ἐσέ...

Τὴ Σερήνη λοιπὸν τὴν θεωρεῖ παραφθορὰ τοῦ «Σειρήνα» μιὰ καὶ ἔχει Σειρήνες στὴ φυλλάδα τοῦ Μεγαλέξανδρου, κι ἐπειδὴ σ' αὐτὸ τὸ κείμενο ὁ Ἀλέξαντρος ὅταν συναντιέται σὶς ὄχθες κάποιας λίμνης μὲ τίς Σειρήνες «ποὺ ἔλεγαν τραγούδια πολλὰ τόσο εὐμορφα, ὥστε ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαίρνετο», φεύγει ἄτρωτος ἀπὸ τὸν ἔρωτά τους κι ἀδιάφορος, ὁ Κώστας Μπίρης ὑποθέτει πὼς ἄλλα ἀντιγραφα τῆς Φυλλάδας τοῦ Ψευδοκαλλισθένη, λιγότερο «ἠθοπλαστικά» δημιούργησαν μέσα στὴ λαϊκὴ παράδοση ἕναν Ἀλέξανδρο ποὺ ἐμψυχώνεται στοὺς ἄθλους του ἀπὸ τὸν ἔρωτα ὅπως συνήθως οἱ λαϊκοὶ ἥρωες.

Δὲ θὰ ἔκανε ὁμως τόσες ὑποθέσεις ὁ Κώστας Μπίρης ἂν ἔριχνε μιὰ ματιὰ καὶ σὶς μουσουλμανικὲς παραδόσεις, τόσο τῆς Ἀνατολῆς ὅσο καὶ τῆς Ἡπείρου. Στὶς παραδόσεις τῶν ὀρθοδόξων μουσουλμάνων ὑπάρχουν πολλοὶ δρακοντοκτόνοι ἥρωες ποὺ οἱ κυριώτεροί τους εἶναι ὁ Χιζίρ καὶ ὁ Ἀλῆς ὁ γαμπρὸς τοῦ προφήτη Μωάμεθ. Ἄλλωστε στὸ ἴδιο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ Θέατρο ποὺ παραθέσαμε ὑπάρχει κι ἕνα ἄρθρο τοῦ Τούρκου караγκιολόγου Σαμπρὶ Ἐσσάτ Σιγιοβουζκίλ, ποὺ τίς ἐργασίες του μοιάζει νὰ τίς ξέρει ὁ Κώστας Μπίρης, ὅπου γίνεται λόγος γιὰ τὸν περίφημο τούρκικο λαϊκὸ μῦθο τοῦ Φερχάτ καὶ τῆς Σιρὶν ποὺ ἔδωσε τὸ ὀμώνυμο ἔργο στὸν τούρκικο кара-

Ὁ Ἄγιος Πατριᾶς «δαγκιωμένος Μπεκιασῆς». Στὸ σκούφο του οἱ δώδεκα λόβοι συμβολίζουν τοὺς δώδεκα Ἱμάνηδες τῆς κίρσης.

γκιόζη καὶ πού ἔχει πολλὰ κοινὰ μὲ τὴν ἱστορία τοῦ Μεγαλέξαντρου καὶ τῆς Σερῆνης.

Ἡ λαϊκὴ παράδοση δὲν κάνει τόσο μεγάλα χρονικά πηδήματα χωρὶς τὴν παρεμβολὴ τῆς λόγιας γραπτῆς παράδοσης καὶ πολλές φορές παραβλέπει τελείως τὴν τελευταία ὅταν αἰσθάνεται σ' αὐτὴν συγκεκριμένους κοινωνικούς

καὶ πολιτικούς στόχους. Ἔτσι θὰ λέγαμε πὼς τὸ ἔργο τοῦ Μεγαλέξαντρου τοῦ ἠπειρώτικου Θεάτρου Σκιῶν δὲν εἶναι παρά μιὰ παραλλαγὴ τοῦ ἔργου τοῦ Φερχάτ καὶ τῆς Σιριν πού καὶ σὰν ἔργο τοῦ Καραγκιόζη καὶ σὰν λαϊκὸ ἀνάγνωσμα ἦταν πολὺ γνωστὸ καὶ ἀγαπητὸ καὶ στοὺς Ἕλληνες τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῶν Βαλκανίων. Ἄλ-

λά γιατί ο Φερχάτ έγινε Άλέξανδρος; Δέ μπορεί νάγινε από άπλό καπρίτσιο του καραγκιοζοπαίχτη Ίάκωβου που άλλοι τον θέλουν Έλληνα κι άλλοι Έβραίο. Δέ γίνεται να μην αντιστοιχοῦσε σε κάποια βαθύτερα μυθικά βιώματα. Αυτά πρέπει να τά αναζητήσουμε στις τοπικές, στις ήπειρώτικες παραδόσεις.

Έξω από το κωμικό θέατρο των Σκιών των πόλεων της Ανατολίας και των Βαλκανίων υπήρχε κι ένας Καραγκιόζης θρησκευτικός, μυστηριακός που παιζόταν στους τεκέδες των σχισματικών ντερβισάδων, που λατρεύανε τον Άλη το γαμπρό του προφήτη Μωάμεθ, και τά άδικοσκοτωμένα παιδιά του, τó Χασάν και τó Χουσεΐν. Άς μην ξεχνάμε πως οί Άλβανοί, σε μεγάλο ποσοστό τους, ήταν σχισματικοί μουσουλμάνοι και ειδικότερα όπαδοί της αίρεσης των Μπεκτασήδων που ό άρχηγός της έδρευε μέχρι τελευταία στην Άλβανία. Και ό Άλη Πασάς ήτανε δαγκωμένος μπεκτασής, και είχε γύρω του στα Γιάννενα πολλούς μπεκτασήδες Άλβανούς και Έλληνες που ήταν μέλη αυτής της άνορθόδοξης μουσουλμανικής μυστικής όργάνωσης παρ'όλο που ήταν χριστιανοί. Και τον καραγκιόζ - μπερντέ δεν τον είχε στήσει ό Άλη Πασάς στο σεράϊ του για να διασκεδάζει αυτός και τó χαρέμι του, όπως πολύ πρόχειρα είπώθηκε. Ήτανε έθιμο λειτουργικό των Μπεκτασήδων να παίζουν καραγκιόζη κάθε βδομάδα ή κάθε δεκα-

πέντε μέρες στους τεκέδες τους και πιο συχνά κατά τή διάρκεια του Ραμαζανιοῦ. Ό Άλέξανδρος και ό κατηραμένος όφισ ήταν σίγουρα ξένα από τά μυστηριακά έργα που παίζανε. Άλλά τί δουλειά είχε ό Άλέξανδρος μέσα στα μπεκτασήδικα μυστήρια;

Τήν άπάντηση νομίζουμε πως τή βρήκαμε σ' ένα ταξιδιωτικό βιβλίο της άρχής του αιώνα μας «Άναμνήσεις από τήν Άνω Άλβανία» του Μ. Ντεγκράντ, τυπωμένο στο Παρίσι τó 1901:

Άπ' όλους τους ξακουστούς ντερβισάδες που οί κάτοικοι της Κρόϊας παινεύονται πως είχαν μέσ' στα τείχη τους, ό πιο ξακουσμένος είναι ό Σαρί Σαλντίκ, ήρωας των πιο άπίθανων περιπετειών. Τόν παλιό καιρό στην Κρόϊα ήταν, καθώς λέει ή παράδοση, ένας χριστιανός άρχοντας που είχε μιá κόρη πολύ χαριτωμένη. Και θάταν πολύ εύτυχησμένος ό πατέρας της αν δεν έξουσε κοντά στην πόλη ένας δράκοντας, ένα φριχτό θηρίο τεράστιο στο μπόϊ, που φώλιαζε τή νύχτα σε μιá σπηλιά του κορφοβουνιοῦ και τή μέρα μέσα στα χαλάσματα μιās έκκλησιās, που έμοιαζε να φυλάει. Και για να προφυλάξουνε τή χώρα από τις επίθεσεις του αποφάσισαν να του στέλνουν κάθε μέρα άπ' τήν πόλη κι από έναν άνθρωπο διαλεγμένο με κλήρο, τροφή στο θειρό που κανένας δέ μπορούσε να σκοτώσει.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΝΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΣΟΥΛΙΩΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

(Πανηγυρικός πού έκφωνήθηκε στις έορτές Σουλίου 30.5.1982)

ΤΟΥ ΧΑΡ. ΓΙΑΚΗ

(Συνέχεια προηγούμενου)

Άλλά ή Ρωσική διπλωματία απέβλεπε στους Σουλιώτες· είχε φθάσει ή φήμη τους στο «ξανθό γένος του Βορρά» κι όταν μιάν άνοιξη άποφάσισαν να φέρουν γι' άντιπερισπασμό και για δικό τους όφελος τó σεφέρι στη σκλαβωμένη γή μας έφθασε σαν πράκτορας του Όρλώφ και της Αικατερίνης ό Λουίτζη Σωτήρης τó 1771 και πάλι τó 1778. Μίλησε για την ύπόθεση του Πανεθνικού ξεσηκωμού, πυρπόλησε τις ψυχές τους, στρατολόγησε ναύτες και κατέγραψε τις διαθέσιμες χερσαίες δυνάμεις του Σουλίου. Καί ή διπλωματία τών μεγάλων δυνάμεων της έποχής άσφαλώς δέν θα διέπραττε τó σφάλμα να συνδιαλέγεται και να προσεταιρίζεται άσήμαντους, όνοργάνωτους, άπόλεμους κατσικοκλέφτες, όπως ό Άλῆς σέ στιγμές φοβισμένης όργῆς όνόμαζε τούς Σουλιώτες.

Κι ύστερα ήρθαν δυσκολότερα τά χρόνια του Άλῆ, πού θιάζονταν να κλείσει σύντομα, όριστικά και άμετάκλητα τó κεφάλαιο Σούλι για τή δική του προβολή και προαγωγή και μετῆλθε κάθε μέσο άπό τήν πανουργία και τήν άπάτη μέχρι τήν έξαγορά συνειδήσεων και τήν άριστα όργανωμένη πολεμική έπιχεί-

ρηση και πού σέ είκοσι και παραπάνω χρόνια κατάφερε μόνο ένα σύντομο διάλειμμα στην ήρωική άνέλιξη τῆς Σουλιώτικης έποποιίας, σαν γι' άνάπαυλα και ξεκούραση τών μπαρουτοκαπνισμένων πολεμιστών, πού είχαν περάσει όλη τους τή ζωή στο μετερίζι. Γιατι ούτε τόν παγωμένο εκείνο Δεκέμβρη του 1803 τελειώνει ή Σουλιώτικη Ιστορία με τó δαυλό του Σαμουήλ τ' άποκαΐδια του Κουγκιού, τó χορό του Ζαλόγγου, τήν ήρωική αντίσταση στο μοναστήρι του Σέλτσου, τήν άποτίναξη του Πύργου του Δημούλα από τή Δέσπω, τήν έξορία στην Κέρκυρα. Μετά 17 χρόνια στις 12 Δεκέμβρη 1820 οί Σουλιώτες γύρισαν στα βράχια τους στο πλευρό του Φιρμανλή Άλῆ και άντιπαρατάχτηκαν στα Σουλτανικά στρατεύματα του Χουρσίτ άν και οί Σουλιώτες πολεμούσαν πολιτικότερα τώρα και άπείχαν άπό κρίσιμες για τόν Άλῆ έπιχειρήσεις ή και έστρεφαν άλλους κλεφταρματολούς έναντίον του για να φθείρουν τις δυνάμεις τών έμπολέμων έχθρικές για τόν Έλληνισμό, πού είχε άρχισει τόν ύπερ πάντων άγώνα. Κι όταν οί Σουλτανικοί έξόντωσαν τόν Άλῆ τó Γενάρη του 1822, οί Σουλιώτες, παρά τις ένορκες διαβεβαιώσεις

καί τις δελεαστικές προτάσεις τοῦ Χουρσίτ γιά συνθηκολόγηση, συνέχισαν τὸν ἀγῶνα ἐναντίον του, γιατί ὁ οἶστρος τῆς πανεθνικῆς ἐλευθερίας τοὺς εἶχε συνεπάρει καὶ τώρα δὲν ἐνεργοῦσαν ἀπλῶς σὰν Σουλιῶτες, ἀλλὰ πρωτίστως σὰν Ἕλληνες καὶ ὁ ἀγῶνας τους αὐτὸς ἐντάσσεται αὐτομάτως στὰ πλαίσια τῆς Ἐπανάστασης τοῦ 21, γιατί καὶ ἑλληνικὴ περιοχὴ κράτησαν ἐλεύθερη ἀπὸ τοὺς Σουλτανικοὺς καὶ ἔφθειραν ἀνεπανόρθωτα τὶς δυνάμεις τους καθλώνοντάς τες ὅλο τὸ 22 στὴν Ἠπειρο καὶ μὴ ἐπιτρέποντας νὰ λάβουν μέρος σὲ καμιὰ ἐπιχείρηση στὸ κρίσιμο αὐτὸ γιὰ τὴν ἐπιβίωση καὶ τὴ γιγάντωση τοῦ ἀγῶνα ἔτος, μ' ἐξαίρεση τὴν ἀποτυχημένη ἀ' πολιορκία τοῦ Μεσολογγίου. Ἄν ἡ στρατιὰ τῆς Ἠπείρου εἶχε φτάσει τὸ χειμῶνα τοῦ 1822 στὴν Πελοπόννησο, ὅπως μπορούσε νὰ τὸ κάνει χωρὶς τὴν ἐπαναστατικὴ ἐστία τοῦ Σουλίου, πού δὲν ἦταν ἀπλὸς πονοκέφαλος ἀλλὰ μεγάλος κίνδυνος ὅπως φάνηκε σὲ πολλὲς μάχες πού ἔλαμψε τὸ ἄστρο τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ κυρίως στὴν ἐκστρατεία τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη στίς 15 Μαΐου στὸ Σούλι μὲ 1500 Τουρκαλθανούς, πού ἀπέληξε σὲ δεινὴ ἦττα μὲ τὰ ἀπὸ πολυήμερες πολύνεκρες μάχες σὰν σήμερα 30 Μαΐου 1822, δὲν γνωρίζομε ποιά θὰ ἦταν ἡ τύχη τῆς ἐπανάστασης, ἀφοῦ σὲ καιρὸ χειμῶνα δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἐφαρμοστεῖ ἡ τακτικὴ τῆς καμένης γῆς καὶ ὁ Χουρσίτ ἐγνωσμένης ἰκανότητος καὶ σκληρότητας Στρατηγὸς πιθανότατα θὰ ἀ-

πέφευγε σφάλματα τακτικῆς ἀνάλογα πρὸς ἐκεῖνα τοῦ Δράμαλη καὶ θὰ ἐπληττε κατάκαρδα τὸν εὐπαθῆ καὶ μὴ εἰσέτι γιγαντωμένο ἐπαναστατικὸ μας ὄργανισμό.

Ἐπειδὴ ὁμως στὴν Ἱστορία μετροῦν τὰ γεγονότα καὶ ὄχι οἱ ὀποιοί, ἔστω καὶ λογικώτατες καὶ πειστικώτατες ὑποθέσεις, θ' ἀναφερθοῦμε σ' αὐτὰ καὶ θὰ μιλήσουμε μὲ τὰ προσφιλή στὴν ἐποχὴ μας νούμερα, γιὰ νὰ τονίσωμε πῶς ἄχι μόνον ἡ ψυχολογικὴ προετοιμασία σὲ 2 αἰῶνες καὶ ἡ οὐσιαστικὴ ἔναρξη τοῦ ἀγῶνα στίς 12 Δεκέμβρη 1820 μὲ τὴν ἀποχώρηση τῶν Ὀθωμανῶν ἀπὸ τὸ Σούλι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔθνοσωτήριος ἐδραίωση καὶ ἐπιτυχία τῆς ἐπανάστασης ἐγίνε μὲ πρωταγωνιστικὴ συμμετοχὴ τῶν Σουλιωτῶν. Ὅταν, μετὰ τὴ συντριβὴ Ἑλλήνων καὶ Φιλελλήλων στὸ Πέτα ἀπὸ τὸν Κιουταχὴ στίς 4 Ἰουλίου 1822 καὶ τὸν ἡρωϊκὸ θάνατο τοῦ Κυριακούλη Μαυρομιχάλη τὴν ἴδια μέρα στὴ Σπλάντζα μὲ τὸ περίγραμμα τοῦ Σουλίου στὰ μάτια πού ἔσβησαν, χάθηκε κάθε ἐλπίδα βοήθειας ἀπὸ τὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, ἐμπειροπόλεμοι, δοκιμασμένοι, καταξιωμένοι στὰ πεδία τῶν μαχῶν ἀρχηγοὶ καὶ ἀγωνιστὲς πιεζόμενοι ἀπ' τὸν τρομακτικὸ ἐφιάλτη τῆς πείνας σκορπίστηκαν στὴν ἐπαναστατημένη Ἑλλάδα, πρὸ σφεραν ὅσο αἷμα τοὺς εἶχε ἀπομείνει καὶ βοήθησαν ἀποτελεσματικὰ στὴν ἐπιτυχία τοῦ ὑπὲρ πάντων ἀγῶνα. Κι ἀνάμεσά τους πρῶτος ὁ Μάρκο Μπότσαρη σπεύδει στὸ Μεσολόγγι μὲ 35 Σουλιῶτες παίρνει

στά στιβαρά του χέρια τή διοίκηση τής φρουράς στήν α' πολιορκία και ταπεινώνει τούς Τούρκους Πασάδες και στο άποτυχημένο γιουρούσι τή νύχτα τῶν Χριστουγέννων και στήν άτακτη και ντροπιασμένη για τήν έπιστροφή στα Γιάννενα διάβαση του Άχελώου, όπου πνίγηκαν σαν από θεία τιμωρία κατά τὸ Σολωμὸ ἑκατοντάδες ἔχθροί. Κι ὕστερα ὁ ἀετὸς τοῦ Σουλιῦ και 800 δικοί του μαζί πετοῦν κατά τὸ Καρπενήσι, όπου στή γνωστὴ νυχτερινή ἔφοδο τῆς 10ης Αὐγούστου 1823 ἐπέφερε σημαντικὴ φθορὰ στις δυνάμεις τοῦ Τζελαλεδήνμπεη, ἀλλὰ σκοτώθηκε και ὁ ἴδιος για νὰ ζεῖ ἔκτοτε στή συνείδηση τῶν Ἑλλήνων και τῶν ἄλλων λαῶν ὡς ὁ μυθικὸς ἥρωας, ὁ ἥρωας τῆς ἐλευθερίας, ὁ ἥρωας τῆς οἰκουμένης, ὅπως τὸν πρόβαλαν οἱ εὐρωπαϊκὲς ἔφημερίδες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ἀλλὰ και στή μακρινὴ Μεσσηνία στή μάχη στο Κρεμμύδι πολέμησαν 300 Σουλιῶτες τοῦ Κώστα Μπότσαρη και τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα, πὸ ἀπ' τὸ Φλεβάρη 1825 εἶχε κάνει ἀπόβαση στήν Πελοπόννησο σ' ἐποχὴ πὸ κόχλαζαν τὰ πάθη, τὸ σκιάχτρο τῆς διχόνοιας ἀπειλοῦσε ν' ἀφανίσει τούς Ἕλληνας κι ὁ γέρος τοῦ Μωριᾶ στέναζε ἐγκάθειρκτος στήν Ὑδρα καθὼς ἀγνάντευε τούς καπνοὺς ἀπέναντι στο Μωριᾶ ἀπ' τὶς πυρπολήσεις, τὶς δημόσιες, τὶς λεηλασίες, τὸ θάνατο και τὴ φρίκη πὸ σκόρπισε στο διάβα του ὁ Ἴμ-

βραήμ.

“Ὅταν ὁ Λόρδος Βύρωνας ἔφτασε στο Μεσολόγγι, στοὺς Σουλιῶτες στήριξε τὶς ἐλπίδες για τὴν ἄμυνα τῆς πόλης. Ὁ Σουλιῶτικὸς λόχος τοῦ μεγάλου φίλου μας ἦταν ὁ πυρήνας και ἡ ψυχὴ τῆς ἄμυνας σ' ἐκεῖνο τὸ φράχτη ὅπου μεγαλοῦργησε ἡ ἀνθρώπινη ψυχὴ, ἡ τόλμη, ἡ εὐψυχία, ὁ πόθος για τὴν ἐλευθερία. Νικήθηκαν στο τέλος ἀπ' τὴν πείνα, τὴ δίψα, τὴ στέρηση κι ἐπιχείρησαν τὴν ἡρωικὴ ἔξοδο μὲ δυὸ Σουλιῶτες ἀρχηγούς τὸ Νότη Μπότσαρη και τὸν Κίτσο Τζαβέλλα, πὸ εἶχε ἀποσπάσει παγκόσμιο ἔπαινο και θαυμασμὸ μὲ τὴν ἡρωικὴ ἀντίσταση στήν Κλείσοβα, ὅπου συντρίφτηκαν ἀλλεπάλληλα κύματα βαρβάρων. Ἔργο σουλιῶτικο κυρίως εἶναι τὸ θαῦμα τοῦ Μεσολογγιοῦ, πρωτόφαντο, μοναδικὸ και ἀνεπανάληπτο στήν παγκόσμια Ἱστορία πὸ ἔκανε τούς λαοὺς τῆς γῆς νὰ μείνουν μὲ κομμένη ἀνάσα. Γι' αὐτὸ και ὁ Σολωμὸς στοὺς Ἐλεύθερους Πολιορκημένους ὀνομάζει Καλὸ τὸ Σουλιῶτη κι ἐννοεῖ τὸ γενναῖο, τὸν ἱκανό, τὸν ἄνδρα πὸ κοσμεῖται μὲ ὄλες τὶς ἀρετές : Πρότυπο τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πολεμιστῆ, τοῦ Ἕλληνα.

«Στέκει ὁ Σουλιῶτης ὁ καλὸς παράμερα και κλαίει», και φυσικὰ δὲν κλαίει ἀπὸ δειλία». Δὲν τὸν φοβίζει ὁ πόλεμος ἀλλ' ἔγινε ἡ πνοὴ του».

(Συνεχίζεται)

Ἄγρυπνία Δεκαπενταυγούστου

Ἀγαπητοί μου,

(Α) Τὴν 15ην Αὐγούστου, ἡμέραν τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, ἐορτάζει, ὡς γνωστόν, ἡ πανάρχαια Ἱερὰ Μονὴ Μολυβδοσκεπάστου (7ου αἰῶνος) τῆς ἡμετέρας Ἐπαρχίας, ἀπέχουσα μόλις 200 μέτρα ἀπὸ τὰ σύνορα. Καὶ ὅπως κάθε χρόνον, ἔτσι καὶ ἐφέτος θὰ λάβῃ χώραν — ἀπὸ τὸ ἑσπέρας τῆς παραμονῆς — Ὁλονύκτιος Ἄγρυπνία ὑπὲρ τῶν ἐν Βορείῳ Ἡπειρῷ ἀδελφῶν μας, τῶν ὁποίων τὸ δράμα συνεχίζεται μὲ ἀμείωτον ἔντασιν.

(Β) Ναί! Ἄς τὸ τονίσουμε καὶ ἄς τὸ διακηρύξουμε διὰ μίαν εἰσέτι φοράν, διὰ νὰ τὸ ἀκούσουν καὶ οἱ τυχόν «δαρήκοι», ὅτι τὸ δράμα τῶν 400.000 Ὁρθοδόξων Ἑλλήνων ἀδελφῶν μας τῆς Βορείου Ἡπειροῦ σ υ ν ε χ ί ζ ε τ α ι. Οἱ διωγμοί, δηλαδή, κατὰ τῆς θρησκείας, αἱ φυλακίσεις καὶ ἐξορίαι, ὁ φόβος καὶ ἡ τρομοκρατία εὐρίσκονται εἰς ἔξαρσιν. Καὶ συνεχίζονται παρὰ τίς εἰς βάρος τοῦ ἀθεϊστικοῦ Ἀλβανικοῦ καθεστῶτος καταγγελίες διεθνῶν ὀργανισμῶν, ὅπως εἶναι ἡ Ἐπιτροπὴ Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων τοῦ Ο.Η.Ε. καὶ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου, ἐσχάτως δὲ καὶ τῆς Διεθνοῦς Ἀμνηστίας. Συνεχίζονται καὶ παρὰ τίς πάμπόλλες πολιτιστικὰς συμφωνίας, πού ὑπεγράφησαν ἐσχάτως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀλβανίας καί, ἀκλήμη, παρὰ τὸ ὄθην ἀνοιγμὰ τῆς Κακαβιάς.

Ναί, ἀγαπητοί μου. Τίποτε ἀπολύτως δὲν ἄλλαξε εἰς τὴν Βόρειον Ἡπειρον καὶ μετὰ τὸν ἐπισυμβάντα θάνατον τοῦ Χότζα. Ὅπως δὲν ἄλλαξε καὶ ἡ στάσις τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας ἔναντι τοῦ Ἀλβα-

νικοῦ καθεστῶτος. Διότι, δυστυχῶς, καμμία ἀνησυχία δὲν παρατηρεῖται καὶ καμμία διάθεσις ἀντιδράσεως (ἢ ἔστω καὶ ἀπλῆς διαμαρτυρίας) δὲν ἐσημειώθη ἐκ μέρους τῆς Μάνας Ἑλλάδος κατὰ τῶν σατανικῶν τρόπων καὶ μεθόδων, πού χρησιμοποιοῦν τὸ ἀθεϊστικὸν καθεστῶς τῆς Ἀλβανίας, προκειμένου νὰ ἐπιτύχῃ τὴν σταδιακὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἑλληνισμοῦ τῆς Βορείου Ἡπειροῦ. Τουναντίον, μάλιστα. Βλέπομεν συνεχιζομένην μίαν προσπάθειαν, ἀπὸ Ἑλληνικῆς πλευρᾶς, δικαιολογήσεως καὶ ἀμνηστεύσεως τῶν ἐγκλημάτων τῆς Ἀλβανίας. Διότι, τί ἄλλο εἶναι, παρὰ ἀμνήστευσις τοῦ διωγμοῦ κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, τὸ λεχθὲν ὑπὸ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ μας, ὅτι «ἀφοῦ εἰς τὴν Ἀλβανίαν εἶναι κλειστὰ καὶ τὰ τζαμίκα, ἄρα οὔτε καὶ ἡμεῖς δικαιούμεθα νὰ ἀπαιτήσουμε νὰ ἀνοίξουν οἱ ἐκκλησίαι»; Καὶ λέγονται αὐτὰ, καθ' ἕν χρόνον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν τῆς Πατρίδος μας διαμαρτύρεται ἐντόνως κατὰ τῶν Τούρκων, οἱ ὅποιοι ἐγκρέμισαν μέρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐν Κωνσταντινουπόλει. Καὶ διερωτᾶται πᾶς ἐχέφρων Ἕλληνας: Διατί, κύριοι, χρησιμοποιοεῖτε δύο μέτρα καὶ δύο σταθιὰ εἰς τὰ ἔθνικὰ μας θέματα; Διατί, δηλαδή, ὅταν οἱ Τούρκοι γκρεμίζουν μίαν Ἐκκλησίαν διαμαρτυρούμεθα — καὶ καλῶς πράττομεν — ἐνώ σιωποῦμεν καθ' ἕν χρόνον οἱ Ἀλβανοὶ ἔχουν γκρεμίσει ἢ μετατρέψει εἰς σταύλους καὶ φυχαγωγικὰ κέντρα ὅλους τοὺς ναοὺς, ἔχουν ἀποσχηματίσει ἢ φυλακίσει τοὺς Ἱερεῖς, συνεχίζουν δὲ καὶ σήμερον Νερώνειον διωγμὸν κατὰ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησί-

ας, ἐν Βορείῳ Ἠπειρῷ; Γιατί; Καὶ δὲν σιωπῶμεν μόνον, ἀλλὰ, ἀκόμη, ἀμνηστεύομεν τὰ ἐγκλήματα τοὺς μὲ τὸ αἰτιολογικόν, ὅτι δὲν ἤμποροῦμε νὰ ἐπέμβουμε εἰς τὰ ἐσωτερικά τοὺς. Δὲν εἶναι, μήπως, κατωχυρωμένα διὰ διεθνῶν συμβάσεων (Πρωτόκολλον Κερκύρας, Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης τὸ 1935, Ο.Η.Ε. κ.λπ.) τὰ δικαιώματα καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βορείου Ἠπειροῦ, ὅπως καὶ τῆς ἐν Τουρκίᾳ Ἑλληνικῆς μειονότητος; Εἶναι αὐτὰ σοβαρὰ πράγματα καὶ ἤμποροῦν νὰ χαρακτηρηθοῦν ὡς ὀρθὴ καὶ ὑπερήφανος ἐθνικὴ πολιτικὴ τοῦ Ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Κράτους;

(Γ) Τί δὲ νὰ εἰπώμεν, κατόπιν, ἀγαπητοί μου, διὰ τὴν ἀπαράδεκτον ἀπὸ ἐθνικῆς ἀπόψεως ἐγκλινασθεῖσαν ἐσχάτως τακτικὴν μιᾶς μερίδος τοῦ Ἑλληνικοῦ Τύπου; Διότι, τί βλέπουμε; Μίαν ἀμιλλαν ἀπὸ μέρους ὠρισμένων ἐφημερίδων μας ἐξυμνήσεως καὶ ἐγκωμιασμοῦ, δυστυχῶς, τοῦ Ἀλβανικοῦ δικτατορικοῦ καθεστώτος καὶ τῶν δῆθεν ἀρίστων συνθηκῶν, ὑπὸ τὰς ὁποίας, τάχα, ζῆ ὁ Βορειοηπειρωτικὸς Ἑλληνισμὸς. Ὅλα ὠραῖα τὰ βλέπουν αἱ ἐν λόγῳ ἐφημερίδες, ὅσα συμβαίνουν ἐν Βορείῳ Ἠπειρῷ. Ὅλα θαυμάσια, καὶ τίποτε τὸ ἀνθελληνικὸν καὶ ἀντιδημοκρατικὸν δὲν παρατηροῦν. Καὶ αὐτὸν τὸν στραγγαλισμὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας — ἐλευθερίας σκέψεως, γνῶμης, γλώσσης, παιδείας, ἐπικοινωνίας — καὶ αὐτὴν τὴν κατάργησιν τοῦ πανανθρωπίνου δικαιώματος τῆς θρησκείας καὶ αὐτὰ, ἀκόμη, τὰ ἠλεκτροφόρα συρματοπλέγματα, ὅχι, δὲν τὰ βλέπουν καὶ αὐτὰ ἢ κάνουν πῶς δὲν τὰ βλέπουν; ὅπως δὲν βλέπουν οὔτε καὶ τὸν φόβον καὶ τὸν τρόμον καὶ τὴν ἀγωνίαν, ποὺ εἶναι ζωγραφισμένα εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ὑποδούλων. Διὰ τοὺς σκλάβους ἀδελ-

φούς μας δὲν εὐρίσκουν οὔτε ἓνα λόγον συμπαθείας καὶ συμπαραστάσεως νὰ εἰποῦν...

Καὶ δὲν εἶναι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, θλιβερὰ καὶ ἀξιολόγητα διὰ τὸ Ἔθνος μας τὰ συμπτώματα αὐτά, ὅταν, Ἑλλήνες ἡμεῖς καὶ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, ἀναλισκόμεθα εἰς ἐγκωμιασμούς τῶν τυράννων, οἱ ὅποιοι ἔταξαν ὡς σκοπὸν τοὺς τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βορείου Ἠπειροῦ; Ἀναμφιδόλως θὰ τρίβουν τὰ χεῖρια τοὺς ἀπὸ χαρὰν οἱ δήμιοι τοῦ Ἀλβανικοῦ καθεστώτος διὰ τοὺς ἀθρόους ὑποστηρικτὰς τῶν ἀπανθρώπων ἐνεργειῶν τοὺς, ποὺ ἔχουν ἐξασφαλίσει εἰς τὴν ἐλευθερίαν Πατρίδα μας... Καὶ ἀσφαλῶς θὰ θρηνοῦν οἱ σκλάβοι ἀδελφοί μας, πληροφоруμένοι τὴν ἐδῶ ἀσύδοτον φιλαλθεϊκὴν προπαγάνδαν, ποὺ ἀποβαίνει εἰς βάρος των, ἐνῶ αὐτοὶ φυλακίζονται, ἐξορίζονται, διώκονται ἐξοντώνονται χωρὶς κἄν, νὰ ἔχουν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ διαμαρτυρηθοῦν διὰ τὰ δεινὰ τοὺς.

(Δ) Αὐτὴ, ἀγαπητοί μου, εἶναι ἡ κατάσταση εἰς τὴν Βόρειον Ἠπειρον. Τὸ δράμα τῶν ἀδελφῶν μας, ὡς τὸ εἰπώμεν καὶ πάλιν, συνεχίζεται μὲ ἀμείωτον ἔντασιν, ὁ ἀφανισμὸς τοῦ Βορειοηπειρωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ συντελεῖται μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν δυστυχῶς.

Ποῖον, ἐπομένως, εἶναι τὸ χρέος — χρέος χριστιανικὸν καὶ ἐθνικὸν — τῶν ὀρθοφρονούντων Ἑλλήνων; Εἶναι ἢ διὰ παντὸς τρόπου καὶ μέσου συμπαράστασις μας. Ἦτοι, ἀφ' ἐνός μὲν ὁ συνεχῆς καὶ ἀδιάκοπος ἀγὼν πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν, τὸσον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὅσον καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, μὲ ἀντικειμενικὸν σκοπὸν τὸν σεβασμὸν ὁ λ ω ν ἀ ν ε ξ α ι ρ έ τ ω ς τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων ἐν Βορείῳ.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελ. 318)

Α Β Τ Ζ Η Δ Ε Σ

Του Ἀναστασίου Δ. Παπαγγέλη

Διαβάζοντας πρὶν μέρες τὸ βιβλίο τοῦ Σπύρου Μελά πού ἔχει σάν τίτλο: «Τὸ λιοντάρ: τῆς Ἡπείρου, ὁ Ἄλῃ Πασιᾶς τῶν Γιαννίνων», διάβασα καὶ τὴν περιγραφή μιανοῦ κυνηγιοῦ στὴ λίμνη μας, μιανοῦ «κλείσματος» — πρόσεχε τυπογράφε μὴ μοῦ κοπανίσεις κανένα ὕψιλον — πού κάνει κάποιος ξένος περιηγητῆς — πρεσβευτῆς στὴν «αὐλή» τοῦ παιδιοῦ τῆς Χάμικως ἀπ' τὸ Τεπελένι.

Ἀξιωματοῦχοι, θαθμοῦχοι, ἀρχοντάδες τῆς πόλης καὶ ξένοι προσκεκλημένοι ἦταν οἱ κυνηγοὶ πού παίρναν μέρος στὸ κλείσμα, μὲ περέτες καὶ βοηθοὺς μέσα στίς θάρκες τους γιὰ νὰ τοὺς γιομίζουσαν τὰ ἐφεδρικά ντουφεκία τους — μονὰ μπροστογιεμιά τῆς ἐποχῆς τους — γιὰ νὰ μὴ χασμεράνε.

Καὶ κάνει τόσο ζωντανὴ καὶ σωστὴ τὴν περιγραφή πού γιὰ μιὰ στιγμή νόμισα πὼς ἔπαυρα κι' ἐγὼ μέρος στὸ κλείσμα, μὲ γύρισε καιμιὰ πενηνταριά χρόνια πίσω, τότες πού πρωτοπήρα τὸ θάψισμα... τῆς λίμνης... Ἡμικύκλιο οἱ θάρκες τοῦ κλείσματος καὶ τὸ ντουφεκίδι: ἀντάρ, ἀπὸ καπνὸ σκέπαζε τὴ λίμνη στὸ τέλος τοῦ κλείσματος, καπνερὴ μπορὺτῃ θάζαμε τότες στὰ φουσιέκια μας. Ἐπρεπε νᾶεῖσαι ἀβτζῆς, καὶ καλὸς ἀβτζῆς μάλιστα γιὰ νὰ γκρεμίσεις πουλί στὴ λίμνη. Ἐμένα μοῦ εἶχε πει τὰ μυστικά του ντουφεκίσματος στὴ λίμνη ἕνας παλῆρς κυνηγὸς καὶ καλὸς ἄθροπος, ἕνας ράφτης Οἰκονόμου, κι' ὅταν πρωτοπήγαμε γιὰ κλείσμα στὴ λίμνη ἐγὼ μὲ εἴκοσι ντουφεκιές γκρέμι-

σα, «πήρα», τρία παπιά ἐνώ ἕνας συνά-
 ἑλφός μου πῶςεμισταν τὴν ἴδια θάρκα
 μὲ πενήντα ντουφεκιές δὲν πήρε οὔτε ἕνα
 πτερό.

Τούρκικη λέξη εἶναι τὸ ἀβτζῆς καὶ ση-
 μαίνει τὸν καλὸ σκοπευτῆ - κυνηγὸ κι'
 ὄχι: ἀπλῶς σκοπευτῆ. Μπορεῖ νᾶναι ἕνας
 ἄριστος σκοπευτῆς, νὰ γκρεμίζει ἐνετήν-
 τα ἐνήτῃ στὰ ἕκατὸ τὰ πῆλινα δικάκια
 πού ντουφεκᾶν στοὺς σκοπευτικούς ἀγῶ-
 νες καὶ νὰ μὴ μπορεῖ νὰ «πᾶρει» πάνω ἀ-
 πὸ τριάντα μὲ σαράντα στὰ ἕκατὸ ζωντα-
 νὰ θηράματα στὸ κυνήγι. Ἐχω διαβάσει
 πολλὰ τέτοια.

Ἀπ' τοὺς πιὸ ξακουμένους ἀβτζῆδες
 τοῦ τόπου μας ἦταν τὰ παλῆρτερα χρόνια
 οἱ Ντιναῖοι τῆς Λαψίστας μὲ πρῶτο τὸ
 Λάζο Ντίνο. Τότες ἦταν παράδεισος τῶν
 κυνηγῶν καὶ τῶν κυνηγιῶν ἡ Λαψίστα,
 τώρα ἀπαξήρανημιν τὴ Λαψίστα, ἀποξη-
 ρανθήκαμιν κι' ἐμεῖς οἱ «κυνηγοὶ» πού μὲ
 τίς ἐπαναληπτικὲς καρμπίνες μας, μὲ
 τοὺς ὁρῆμους πού φιαζάμαε μέχρι τίς κο-
 ρυφές τῶν βουνῶν μας γιὰ νὰ γυρίζομιν
 τίς νύχτες μὲ τοὺς προβολεῖς μας θὰ μεί-
 νομιν στὸ τέλος νᾶχομιν μόνο τὴν «κυνη-
 γετικὴ μας συνείδηση» καὶ τὴν κακὴ μας
 τὴ μέρα...

Ἄν γράψω πὼς ὁ Λάζο Ντίνος ἀγόρα-
 ζε μὲ τὸ φόρτωμα τὰ μπαρουτάκαγια θὰ
 μὲ περάσουν γιὰ χαμένον οἱ τωρ:νοί. Εἰ-
 κοσι, τριάντα ὀκάδες — τέτοιες εἶχαμε
 τότες — μπαρούτῃ ἀγόραζε κάθε φορὰ
 καὶ τὰ σκάγια μὲ τὸ γοιμαροφόρτι, ἑξῆς-
 μῆντα, ὀγδόντα ὀκάδες.

Ἄλλα καὶ τὰ παπιά καὶ τὰ ἄλλα ὑδρό-
δια πού σιότωνα μὲ τὸ κάρο τᾶφερνε στὰ
Γιάννινα γιὰ πούλημα. Ἀράδα τὰ σακιά
στὶς «Καμάρες» (στὴν ὁδὸ Ἀθέρωφ) σὰν
τὰ σακιά μὲ τὰ ὄσπρια πού βγάζουν στὸ
πεζοδρόμιο δῆξ ἀπὸ τὰ μαγαζιά τους οἱ
σημερινοὶ μπακάληδες, μὲ κάθε εἶδους ὑ-
δρόδιο ἀπὸ βουτηστάρι μέχρι ἀγριόχηνια.
Μὲ τριάντα ὄραχμὲς ἔπαιρνες ἕνα ζευγά-
ρι «καθαρά». ἔτσι τὰ λέγαν τὰ ἀρσενικά
τῆς ἀγριοπαπίας, τοὺς πρασινοκέφαλους
γέσιους, τὰ στολίδια αὐτὰ τῆς λίμνης,
καὶ τῆς ὀσμῆς γενικώτερα. Καὶ
χόρταινε φαῖ μεσημέρι θράδου κι' ἡ πολυ-
μελέστερη οἰκογένεια...

Λέγανε καὶ μολογάγανε πολλὰ γιὰ τὴ
σκοπευτικὴ δεινότητά τοῦ Λάζου καὶ κά-
ποια μέρα πού ἀνταμώσανε ἐδῶ στὰ Γιάν-
νινα ὁ Λάζος μὲ τρεῖς Γιαννιώτες καλοὺς
ἀθλοζῆδες, Μαθέγα, Τσεκούρα καὶ δὲ θυ-
μᾶμα: τὸν τρίτο καὶ συζητάγανε γιὰ τὰ
κυνήγια, γιὰ νὰ τὸν δοκιμάσουνε τοῦ λέ-
νε:

—Σὰν πολλὰ μᾶς τὰ κόβεις γύφτε, θά
πᾶμε στὴ λίμνη νὰ σὲ δοκιμάσουμε.

—Νὰ πᾶμε, τοὺς εἶπε ὁ Λάζος.

Μεγάλο κλεισίμα γινότανε καὶ μπῆ-
καν ὄλοι μαζὺ στὴν ἴδια θάρκα. Καθῆ-
σανε οἱ ἄλλοι στὴν ἄκρα καὶ δῶσανε εἰ-
κοσι φουσέκια στὸ Λάζο νὰ ἰδοῦν πόσα
πουλιὰ θά γκρεμίσει. Μόλις ἄρχισαν τα
πουλιὰ ν' ἀπο...νερώνονται: καὶ νὰ περνᾶν
πάνω ἀπὸ τὶς θάρκες μὲ τοὺς κυνηγούς:

— Ρίξε, ρίξε του ριχτήκανε ὄλοι τοῦ
Λάζου.

Ἐρίξε ὁ Λάζος ἀλλὰ τὸ παπὶ διάβηκε
κατὰ τῆ... Λαψίστα ἀφήνοντας μιὰ κου-
τσουλιά πάνω στοὺς κυνηγούς. Γέλασαν οἱ
Γιαννιώτες κι' ὁ Λάζος τοὺς παρακάλεσε
νὰ μὴ τὸν ξαναβιάσουν.

Μὲ τὰ δεκαενθὰ φουσέκια πού περισ-
σεφان δεκαενθὰ πουλιὰ κατέβασε ἀπ' τὸν

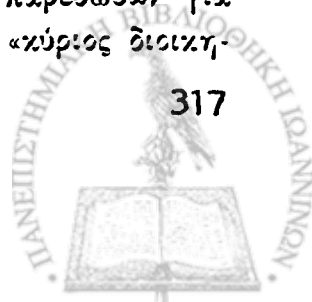
οὐρανὸ στὴ θάρκα τους ὁ Λάζος. Ὅρθοι
σὲ σῶση προσοχῆς σῶθηκαν οἱ Γιαννιώ-
τες γιὰ νὰ ἐγεί πρῶτος ἀπ' τὴ θάρκα ὁ
Λάζος ὅταν ἔφτακαν στὴ «Σκάλα». Δὲν
προσθέτω τίποτε ἐγὼ στὴν ἱστορία αὐτὴ
πού σᾶς τὴν παραδίνω ἴδια ὅπως μοῦ τὴ
μολόγησε ὁ συχωρεμένος ὁ Τσεκούρας.

Ἄλλα δὲν ἦταν μόνον δεινὸς ἀθλοζῆς τοῦ
...γλυκοῦ νεροῦ ὁ Λάζος. Φοβερὸς ἀθλοζῆς
- κυνηγὸς καὶ τῆς στεριάς καὶ τοῦ θουνοῦ
ἦταν ὁ Λαψιστινὸς μπένης, ὁ Λάζος. Ἐξῆ
καλὰ ζαγάρια εἶχε μέσα στὸ σπίτι του τὰ
ὅποια ἔβαζε μπροστὰ ἀπ' τὴ φαμελιά του.
Αὐτὸς στὴ κορφὴ τῆς γωνιάς καὶ τὰ ζαγά-
ρια γύρω - γύρω στὴ φωτιά. Τὸ χαρέμι,
του, γυναῖκες καὶ παιδιὰ παραόζω. Περι-
σσότερες ἀπὸ μιὰ γυναῖκες εἶχε γιὰ τὸ κρε-
βάτι του ὁ Λάζος, γι' αὐτὸ τὸν λέω μπένης,
τὸ ἤξερε ὅλος ὁ κόσμος αὐτό, μαζὺ κι' ὁ
εἰσαγγελέας πού ἔτυχε νάνα: φίλος τοῦ...
κυνηιοῦ.

Τὸ «στοιχεῖο», ὅμως, ἡ ζωὴ τοῦ Λάζου
ἦταν τὸ νερό, στοιχεῖο τῆς Λαψίστας, τῆς
λίμνης τῆς θα μπορούσαμε νὰ ὀνοματίσου-
με τὸ Λάζο Ντῆνο. Ἡ φήμη του εἶχε φτά-
σει μέχρι τὴν Ἀθήνα.

Κάποια φορὰ πού ἦρθε στὰ Γιάννινα
γιὰ ἐπιθεώρησιν τοῦ ἐδῶ ὑποκαταστήματος
τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζας ὁ διοικητῆς Ἰωάν-
νης Δροσόπουλος, γιὰ προπολεμικὰ χρό-
νια μιλᾶμε, ἔφερε μαζὺ του καὶ δυὸ - τρία
δίκανα ἀξίας, πανάκριδες, ἄγνωστες
γιὰ μᾶς μάρκες καὶ κάμποσα κιθῶτια μὲ
φουσέκια πανάκριδα. Ὅταν εἶπε τὴν ἐ-
πιθυμία του πὼς θέλει νὰ πάει καὶ γιὰ
κανένα κυνήγι, στὴ Λαψίστα τὸν ὀδήγη-
σαν οἱ ἐδῶ ἄνθρωποι «του» σὰν ὁ ἀξέχα-
στος κυνηγὸς καὶ ἄνθρωπος Γιάννης Τσι-
άντας ἀπ' τὴν Κοσμηρὰ πού δούλευε στὴν
Τράπεζα.

Στὸν Λάζο Ντῆνο τὸν παρέδωσαν γιὰ
νὰ εὐχαριστηθεῖ κυνήγι ὁ «κύριος διοικη-

τής». Οί δύο τους μπήκαν στο μικρό «πριάρι» (ἀπ' τὸ πλοιάρια προφανῶς). Ἦταν κι' ἄριστος «καπετάνιος» στὸ πριάρι του ὁ Λάζος, θέλει μεγάλη τέχνη ἢ ἀκίνητοποίηση τοῦ πριαριοῦ γιὰ νὰ ντουφεκίσει εὐστοχα ὁ συγκυνηγός σου. Ἐρίξε ντουφεκιές μετὴν ψυχὴ του ὁ Δροσόπουλος, ἀγάλιασε ρίξιμο. Πολλὰ πουλιὰ γκρέμισε καὶ γιομάτος εὐχαρίστηση λείει στὸ Λάζο:

—Λάζο, ἂν θέλεις ρίξε καὶ σὺ τώρα, πάρε κανένα ἀπ' τὰ δίκανά μου, φυσίγ-για ἔχουν οἱ κάσες.

—Εὐχαριστῶ κύριε διοικητή. Θὰ ρίξω νὰ θαρέσω κανα - δυὸ πουλιὰ νὰ παίξουν τὰ παιδιὰ, ντουφέκι δὲ θέλω, ἔχω τὸν τοιφέ μου.

Καὶ πῆρε τὸν τοιφέ του ὁ Λάζος κι'

ἄρχισε νὰ κατεβάξει μετὰ τὸ σωρὸ τὰ πουλιὰ, σὰν τσιόλια ἔρχονταν τὸν κατήφορο μετὰ τὴν μονὴν ντουφεκιῆς τοῦ Λάζου, ποτὲ δὲν ἔριχνε ντουμπλέ. Μετὰ τὸνα χέρι ἔριχνε, μετὰ τ' ἄριστό του θάστανε τὸ κομπὶ γιὰ ν' ἀκίνητοποιεῖ τὴ θάρκα, τὸ πριάρι του, γιὰ νὰ μὴ λαθεύει στὴ σκόπευση.

Σέ λιγώτερο ἀπὸ μισή ὥρα εἶχε γιομίσει ἡ θάρκα πουλιὰ, δὲ χῶραγε ἄλλα, κι' ἔτσι σταμάτησε ὁ Λάζος νὰ ρίχνει πρὸς μεγάλη λύπη τοῦ Δροσόπουλου ποὺ δὲ χόρταινε νὰ βλέπει ἐκεῖνον τὸ μαέστρο τοῦ ντουφεκιοῦ. Κι' ἴσως νὰ χαιρόνταν περισσότερο μετὰ τὸ νὰ βλέπει τὸ Λάζο νὰ γκρεμίζει πουλιὰ παρὰ ἀπ' τὴν ἐπιτυχίαν τὴν δικήν του ποὺ πρώτη φορὰ θάρσατε τόσα θηράματα.

(Κούρεντα, 12.8.1985)

Ἀναστάσιος Δ. Παπαγγέλης

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελ. 315)

Ἡπειρῶ, μετὰ πρῶτον τὸν δῶλον τὸ δίκαιωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας. Ἀπ' ἐτέρου δὲ ἡ θερμὴ προσευχὴ πρὸς τὸν παντοδύναμον Θεὸν ὑπὲρ τῶν διωκόμενων ἀδελφῶν μας. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐντόνως μᾶς τὸ συνιστᾷ τοῦτο: Ἀδελφοί, λέγει, «ὕμεῖς ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη...» (Α' Κορ. ΙΒ, 26-27). Τί εἶναι, δηλαδὴ, οἱ Βορειοηπειρώται; Ξένοι ἀλλοεθνεῖς ἢ ἀλλόθρησκοι; Ὁχι! Ἀλλὰ τί εἶναι; Εἶναι ἀδελφοί μας. Εἶναι Χριστιανοὶ Ὀρθόδοξοι καὶ Ἑλληνας γνήσιοι, οἱ ὅποιοι τώρα σηκώνουν τὸν σταυρὸν τοῦ διωγμοῦ καὶ ὑποφέρουν, ὅπως οἱ πρῶτοι χριστιανοί, διὰ τὴν πίστιν τους. Πῶς λοιπὸν, εἶναι δυνατὸν νὰ τοὺς ἀφήσουμε ἀβοηθήτους;

Αὐτὸ τὸ νόημα ἔχει καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἱερὸν σκοπὸν ἀποβλέπει καὶ ἡ Ὀλονύ-

κτιος Ἀγρυπνία μας εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Μολυβδοσκεπάστου δι' αὐτὸ καὶ καλοῦμεν τοὺς πιστοὺς, ὅπως προσέλθουν καὶ μετὰσχουν εἰς τὰς πρὸς τὴν Παναγίαν μας δεήσεις καὶ προσευχάς. Καὶ πιστεύομεν ἀκραδάντως, ὅτι ἡ δλονύκτιος αὐτὴ προσευχὴ χιλιάδων πιστῶν «ὡς φωνὴ θρον τῆς» θὰ φθάσῃ «εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαώθ», διὰ νὰ ἐξαποστείλῃ ἐκεῖθεν ὁ παντοδύναμος Θεός, πρεσβεΐαις τῆς παναχράντου Μηνρός Του καὶ τοῦ ἐν Βορείῳ Ἡπειρῶ μαρτυρήσαντος Ἀγίου Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, ὅχι μόνον τὴν παρηγορίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ποθητὴν λύτρωσιν — τὸ «ποθούμενον» — καὶ τὴν σωτηρίαν ἀπὸ τῶν δεινῶν εἰς τοὺς πονεμένους ἀδελφούς μας τῆς Βορείου Ἡπειροῦ.

Μετ' εὐχῶν καὶ πολλῆς ἀγάπης

Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς

καὶ Κονίτης

ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Μιμοδράματα ἀπὸ τὴν παράδοση: - Τὸ «καραιϊσκάκης» κυριώνυμο ἢ προσηγορικό; Τὸ 1798 ὁ Καραϊσκάκης κατὰ τοῦ Πασβάνογλου ἢ στὰ χωριὰ τῆς Χειμάρρας;

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια προηγούμενου)

Στὴν περιοχή τῶν χωριῶν Νίβι-
τσα, Ἀη-Βασίλης, Λούκοβο τῆς
Χειμάρρας ἐπιχωριάζει τὸ ἴδιο ἔ-
θιμο. Ὁ χορὸς κι' ἐδῶ ἔχει Ἀράπη
καὶ ὁ Ἀρχικαπετάνιος ὀνομάζεται
κ α ρ α ἱ σ κ ά κ η ς.

Σάββατο τοῦ Λαζάρου, ἀλλὰ καὶ
τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων μαζεύουν
αὐγὰ καὶ στὸ μ ε σ ο χ ῶ ρ ι ἄ-
νοίγεται χορὸς μὲ πρωτοχορευτὴ
τὸν κ α ρ α ἱ σ κ ά κ η ς. Κατὰ τὸ
γλέντι ποὺ πάλι μαζεύονται λεπτὰ
γιὰ τοὺς βιολιτζῆδες πιά, γίνεται
καὶ μιὰ παράσταση συλλήψεως
Προεστοῦ. Πιάνουν ἓνα δῆθεν πλού-
σιον, Προεστῶτα, τὸν δένουν καὶ
τὸν ἀφήνουν μόνο, ὅταν πληρώσει
λύτρα.

Ὁργισμένος ὁ κ α ρ α ἱ σ κ ά -
κ η ς ἀποτείνεται στὸν αἰχμάλωτο
προεστῶτα καὶ τοὺς πλουσίους:

— Δῶστε γιὰ νὰ χαροῦν καὶ τοῦ-
τοι οἱ φτωχοὶ!

(Κατὰ παράδοση ἀπὸ τὸν δικα-
στικὸ Θεμιστοκλῆ Παπαδήμα).

Ἡ προφορικὴ παράδοση φέρει νὰ

ὀνομάζεται κ α ρ α ἱ σ κ ά κ η ς
ὁ ἀρχηγὸς τῶν Κλεφτῶν.

Παράλληλα στὴν ἴδια περιοχή
σῶζεται καὶ δημοτικὸ τραγούδι τῶν
ἀλθανοφώνων κατοίκων — καὶ τὰ
τρία ἀναφερόμενα χωριὰ εἶναι ἀλ-
θανόφωνα — ποὺ γίνεται ἀναφορὰ
στὴν παρουσία τοῦ Γεωργίου Κα-
ραϊσκάκη σὲ ἐκστρατεία τοῦ Ἀλῆ
Πασιᾶ κατὰ τῶν τριῶν ἡρωϊκῶν
κοινοτήτων.

Κατὰ τὰ ἱστορικὰ δεδομένα τὴν
ἀνοιξη τοῦ 1798 ὁ Ἀλῆ Πασιᾶς θέ-
λοντας νὰ θγάλει ἀπὸ τὸ πόδι του
τὸ ἀγκάθι τῆς Χειμάρρας ἐπιχειρεῖ
ἐκστρατεία ἐναντίον τῆς.

Ἀνυπότακτοι οἱ Χειμαρριῶτες ἐ-
πιμένουν νὰ διατηρήσουν τὰ κεκτη-
μένα μὲ ἀγῶνες προστατευτικὰ
προνόμιά τους καὶ δὲ δηλώνουν ὑ-
ποταγὴ στὸν Πασιᾶ τῶν Ἰωαννί-
νων αὐτοὶ καὶ τὸ Σούλι καὶ τῆς Ρί-
ζας τὰ χωριὰ.

Ὁ Χατζῆ Σεχρέτης στὴν Ἀληπα-
σιάδα του λέει:

Ἐδῶ στὴν Κιάφα τοῦ Γιαλοῦ
πὼς σήκωσαν κεφάλι.

Μηδὲ χαράτσι θέλουνε
στὴν Πόλη νὰ πληρώσουν
μηδὲ τὴν Πόλη ξαίρουνε
μηδὲ καὶ τὸ Ντοβλέτι.

Συνεννοημένος ὁ Ἄλῃ αἰσιᾶς μὲ
τὸ Γάλλο στρατηγὸ GENTILLI
(Γαλλικὴ κατοχὴ τῆς Κερκύρας)
στέλλει τὴν ἀρμάδα του ἀπὸ τὴν
Πρέβεζα. Ἐχοντας ἐπικεφαλῆς αὐ-
τὴ τὸν ἔμπιστό του Ἰσοῦφ Ἀράπη
περνάει ἀνενόχλητη τὰ στενὰ τῆς
Κερκύρας — τόσο κοντά, ποῦ ἀπὸ
τὴν Κασσώπη τῆς Κερκύρας ἀκού-
ονται τὰ κοκόρια τῆς Χειμάρρας —
καὶ ἀποβιβάζει δυνάμεις στὸ μικρὸ
λιμανάκι Λούκοβο. Ἀπὸ κεῖ τῆ Με-
γάλη Ἑβδομάδα, ἐνῶ ὁ κόσμος ἦ-
ταν στὶς ἐκκλησίες, ἐπιτίθεται, σφά-
ζει αἰχμαλωτίζει καὶ πυρπολεῖ τὴ
Νίβιτσα καὶ τὸν Ἄη-Βασίλη, ἀκρο-
πόλεις τῆς ἀντίστασης.

Τὸ δημοτικὸ τραγούδι ἔχει κα-
ταγραφεῖ:

1) ἀπὸ τὸν Εὐθύμιο Μίτκο Κιαφ-
ζέζη (MITKO QAFZEZI : BLETA
SHQIPETARE. (Ἀλβανικὴ Μέλισ-
σα) Ἀλεξάνδρεια 1878 σελ. 100, 2)
ἀπὸ τὴ Σύγχρονη Ἀλβανικὴ Λαο-
γραφία στὴ Συλλογὴ «KENGE RO-
PULLORE HISTORIKE. Ἐκδ. IN-
STITUTI I SHKENCAVE. TIRANE
1956 σελ. 125 (Ἱστορικὰ Λαϊκὰ
Τραγούδια, ἔκδ. Ἰνστιτούτου Ἐπι-
στημῶν κλπ.), 3) ἀπὸ τὸν ὑπογρά-
φοντα στὸ βιβλίο του «Ἡπειρος»,
Β' τόμος. Ἀθῆναι. 1964 σελ. 20.
(τραγούδια ἱστορικὰ) μὲ προέλευ-
ση ἀπὸ λαϊκὴ ἀφήγηση τοῦ Δημ.
Βιέρρου.

Τὸ τραγούδι κατὰ μετάφραση ἀ-
πὸ τὰ Ἀρβανίτικα ἔχει ὡς ἑξῆς:

Στὰ χίλια ὀκτακόσια!
παραγγέλλει ἡ πόρνη ὁ Μεμού-
σης:²

—Ἄλῃ Πασιά! σήκω κι ἔλα
γιατὶ σήκωσε κεφάλι ὁ ραγιᾶς.
—Προσκύνα ἔρημε Ἄη-Βασίλη!
—Δὲν προσκυνᾶμε, ὅσο βαστᾶμε.
—Τί θαρρεῖς, Ἄλῃ Πασιά;
πὼς εἶμαστε κοπέλλες ἀπ' τὴν
Ἄρτα;³
κι ἀγόρια Ἀργυροκαστρίτικα;⁴
γιὰ νὰ παίξεις ἐσὺ μαζί τους τὶς
νύχτες;

Ἐμεῖς εἶμαστε καπετανᾶτα.
Ἄ μαγγιὸρ Δήμας⁵ μὲ τὴν κόρ-
δα του
Ἄ Σπύρ⁶ Μπούτης, ὁ μακρολαί-
μης.

Λέει ὁ καπετὰν Σωκράτης:
—Κρατεῖστε, ἀνδρεῖοι, κρατεῖστε.
Γιατὶ φοβήθηκε ὁ Ἄλῃ πασιᾶς.
Παράγγειλε στὸ Βελῆ Ἄγα⁶
στὸ Βελῆ Μπέη Τριπολιτσιώτη
νὰ τοῦ στείλει τὸν Καραῖσκάκη⁷
Ἐτοίμασε τὸ στρατό του,
στρατὸ δώδεκα χιλιάδων,
νὰ κυκλώσουν τὸν Ἄη-Βασίλη
καὶ τὴ Νίβιτσα Μπούμπαρη.⁸
Ἦρθε ὁ Καραῖσκος στὸ Δέλθινο
τὴν Παρασκευὴ τὸ ξημέρωμα.
Ἄρχισε νὰ γυμνάζει τὸ στρα-
τευμα.

Μὲ τοῦ ἡλίου τὴν ἀνατολή,
ἔπιασε τοὺς μεγάλους πύργους,
ἔβαλε τὰ κιάλια κι ἀγνάντεψε:
(καὶ συνεχίζεται)

Μὲ τὸ παραπάνω δημοτικὸ τρα-
γούδι μπαίνει ἓνα ἱστορικὸ ζήτη-

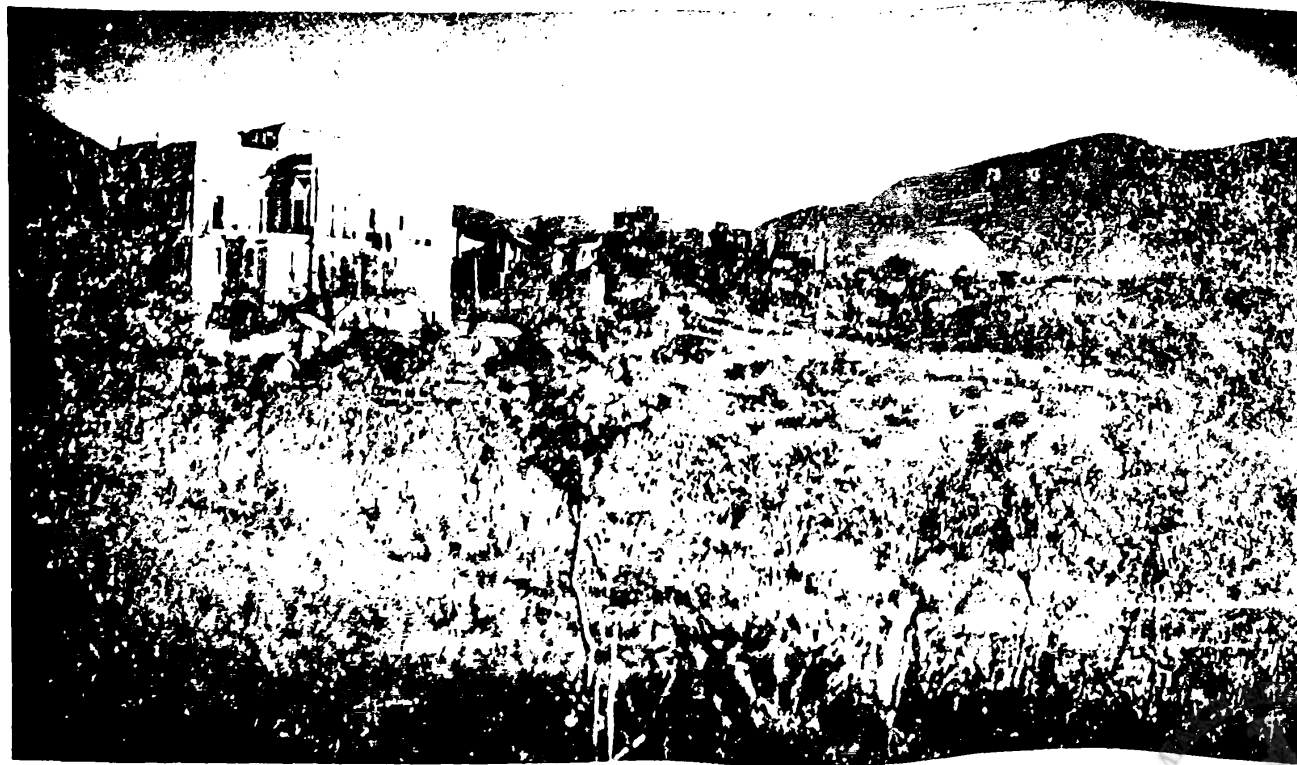
Η ΠΕΙΡΟΣ ΛΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 107 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(Φωτογραφίες Σπ. Μελειζή τραβηγμένες πρό τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου)

Κεντρικός δρόμος Ἡγουμενίτσας.

Ἡγουμενίτσα — Ἐπαυλὴ Πιτούλη.

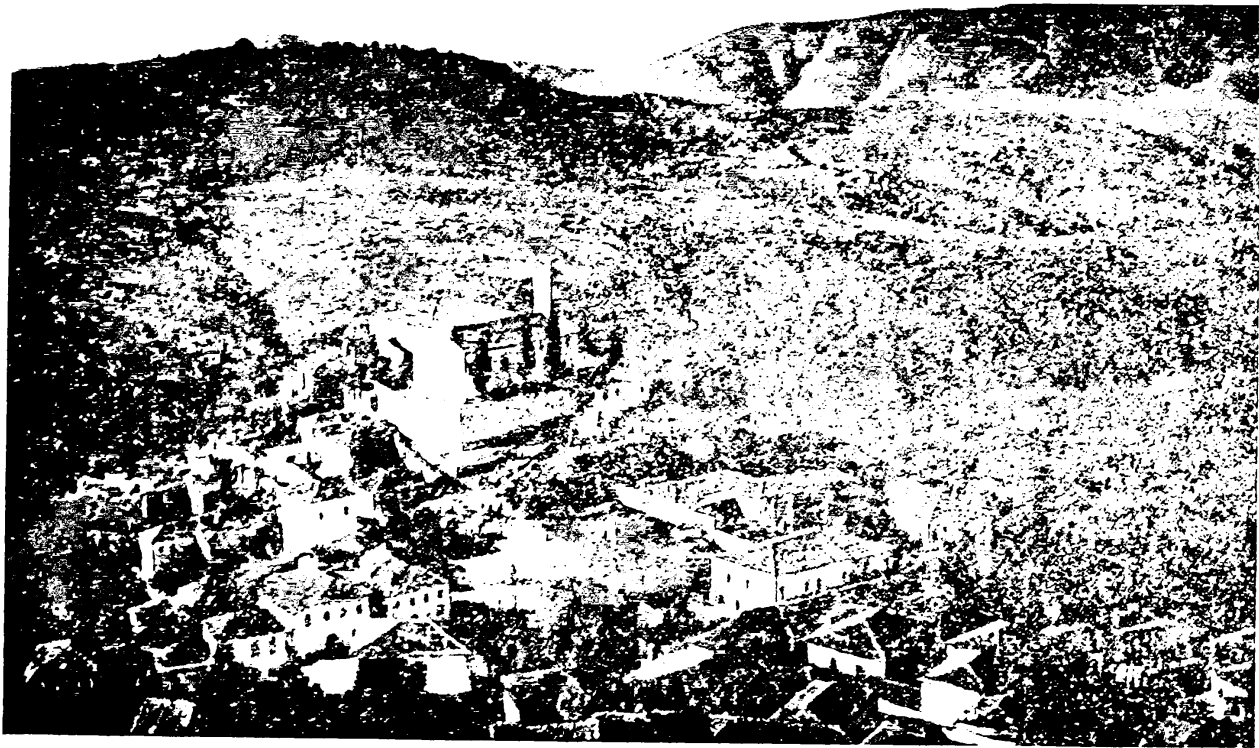

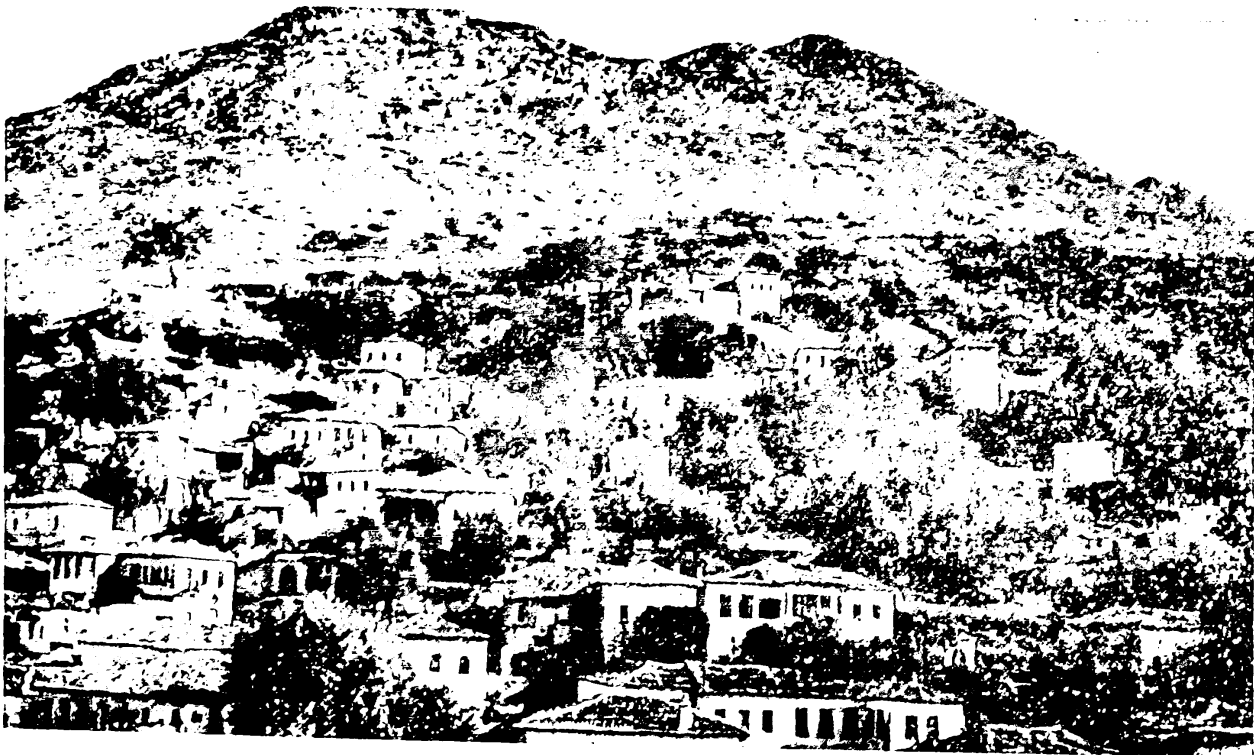
Λεωφόρος Ήγουμενίτσας.

Λιμάνι Ήγουμενίτσας.

"Αποψη Πλεσίβιτσας (Κυρά - Βασιλικής).

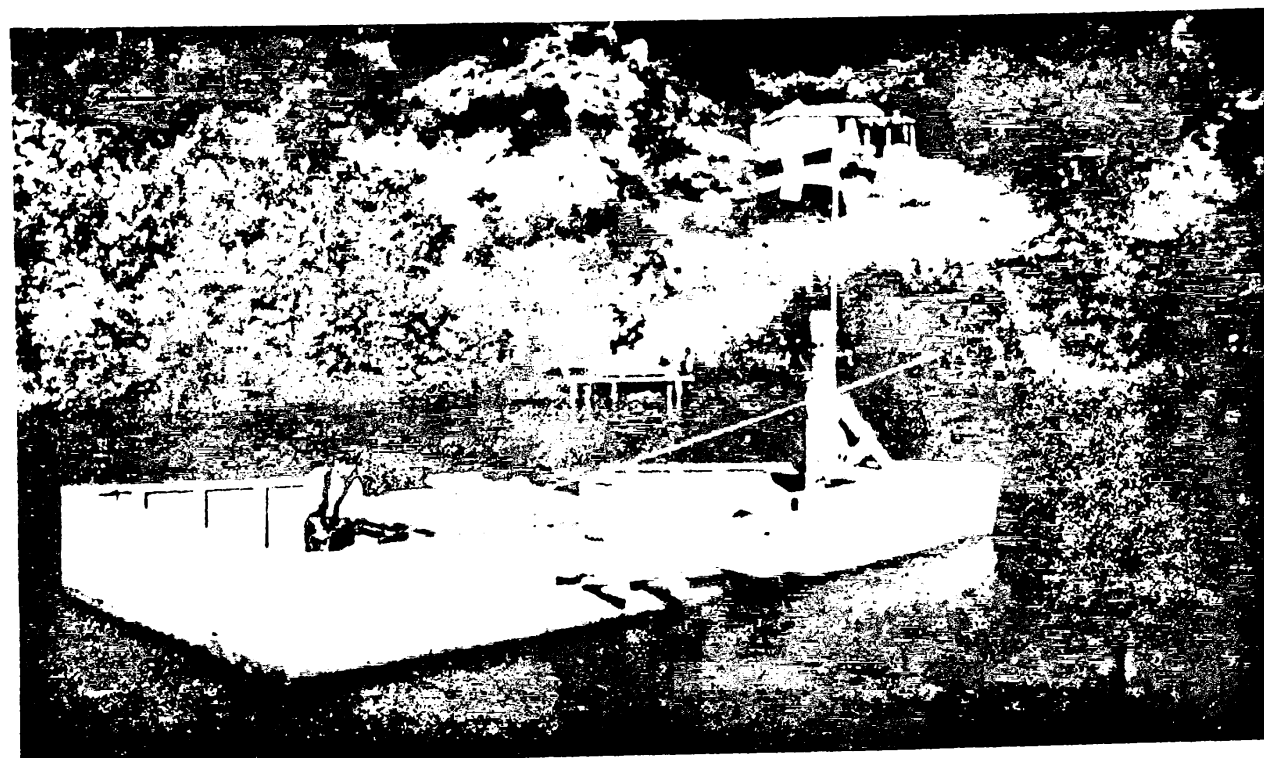

"Αποψη Πλεσίβιτσας με την εκκλησιά και το Σπίτι τής Κυρά - Βασιλικής.

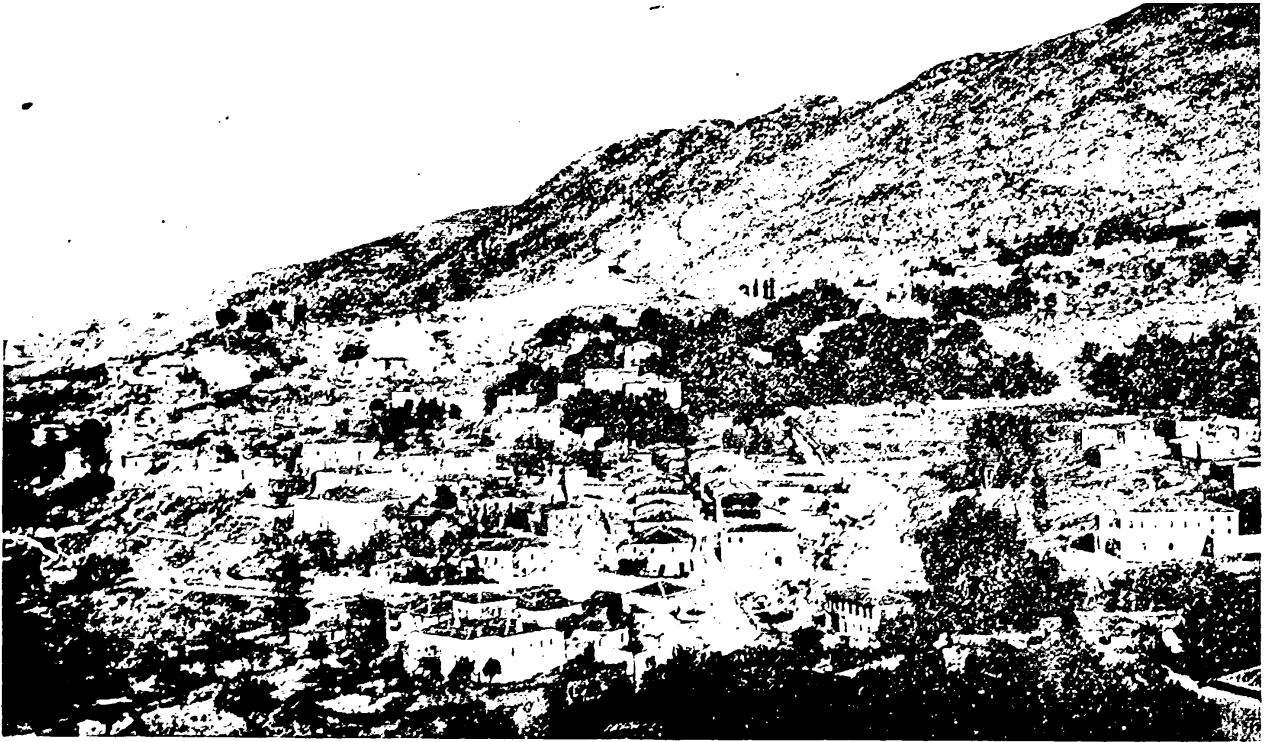

Τὸ Σπέκι τῆς Κυρά - Βασιλικῆς τ' Ἀλῆ Πασιᾶ στὴν Πλεσίβιτσα.

Λιούντρα (Παρβιμείο) στὸν Καλαμᾶ.

Μαργαρίτι.

Κεντρικός δρόμος Μαργαριτίου.

Τσαμαντᾶς, γενική ἄποψη.

Τσαμαντᾶς, γενική ἄποψη.

Τσομαντᾶς. Μονή Ἁγίου Γεωργίου Καμύτζιανης.

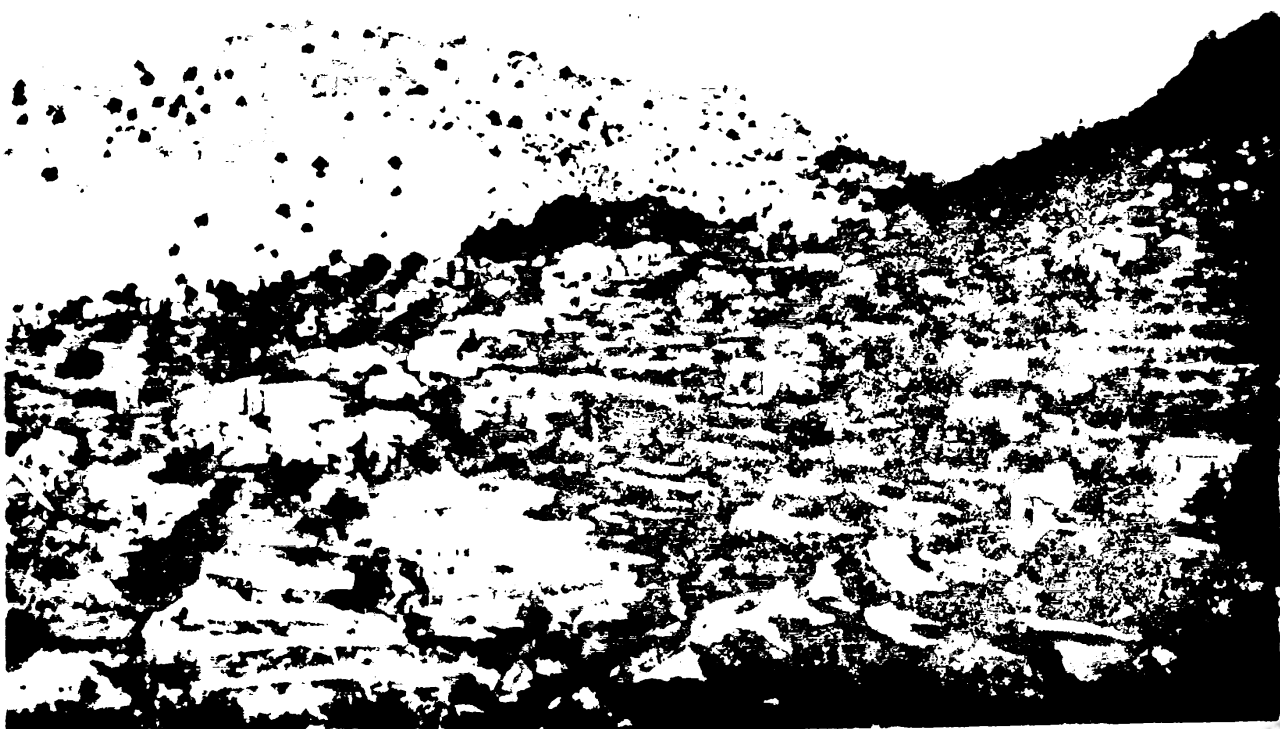

Ἅγιοι Πάντες.

Γενική άποψη Πόβλας.

Πόβλα, άλλη άποψη.

μα, ἡ παρουσία τοῦ Γεωργίου Καραϊσκάκη στήν ἐκστρατεία τοῦ Ἀλῆ Πασιά ἐναντίον τῶν χριστιανικῶν κοινοτήτων Νίβιτσας καί Ἀη-Βασίλης, πού τελικά ὁ Πασιάς τῶν Ἰωαννίνων τις καθυπέταξε καί τις ὑπήγαγε κάτω ἀπό τήν ἐξουσία του.

Στήν Αὐλή τοῦ Ἀλῆ Πασιά, τήν ἀποκληθεῖσα Πολεμική Ἀκαδημία, θήτευσαν πολλοί Ἕλληνες, πού ἀναδείχθηκαν κατά τήν Ἐπανάσταση διάσημοι ὄπλαρχηγοί (Ὀδυσ. Ἀνδρουτσος, Τσόγκας, Γρίβας, Μποτσαρέοι, Βαλτινός κ.ἄ.) καί ἔλαβαν μέρος στοὺς τοπικοὺς πολέμους, πού διεξήγαγε ὁ Ἀλῆς ἀδιακρίτως ἐναντίον Χριστιανῶν ἢ Μουσουλμάνων (ἐξισλαμισμένων Χριστιανῶν). Ἀνάμεσά τους ὁ Καραϊσκάκης.

Στὸ δημοτικὸ τραγούδι ἀναφέρεται, πράγμα σπάνια καί χρονολογία (1798) καί ἓνα ἱστορικὸ περιστατικὸ μὲ συμμετοχὴ τοῦ Καραϊσκάκη. Κατὰ τὰ ἱστορικὰ δεδομένα ὁ στρατάρχης τῆς Ρούμελης γεννήθηκε τὸ 1782. Ὡστε τὸ 1798 ἦτον 16 ἐτῶν.

Σημειώσεις.

1) Ὁ λαϊκὸς ποιητὴς ἀγαπᾷ τὴ γενι-

κότητα. Παραλείπει τὴ χιλιετηρίδα καί στρόγγυλεύει ἀντὶ τοῦ ὄρθου 1798.

2) Εἶναι ἄγνωστο ποιὸς εἶναι ὁ πρᾶκτερας αὐτὸς τοῦ Ἀλῆ, πού φιλοδορεῖται ἀπὸ τὸ λαϊκὸ ποιητὴ μὲ τὴν ὑβρεολογία.

3) Ἀ ρ τ α. Ἀγνωστο ἂν ὁ ὑπαιγιμὸς ἀφορᾷ στήν Ἄρτα, ἢ τὴν κοντινὴ συνώνυμη Ἄρτα τῆς Αὐλώνας.

4) Ἀ γ ὀ ρ ι α ἀ ρ γ υ ρ ο κ α σ τ ρ ῖ τ ι κ α. Ὑπαιγιμὸς στήν διαδομένη παιδερασία μεταξὺ Ὁθωμανῶν τοῦ Ἀργυροκάστρου. «Πολυάριθμοι εὐεδεῖς γανυμήδαι». Σπ. Ἀραβαντινοῦ. Ἱστορία Ἀλῆ Πασιά. Ἐν Ἀθήναις 1895, σελ. 436—437.

5) Μ α γ γ ι ὀ ρ Δ ῆ μ α ς. Στρατ. βαθμὸς τοῦ Ταγματάρχη στὰ σώματα τῆς Δύσης.

6) Β ε λ ῆ Ἀ γ ᾶ ς κ α ἰ Π α σ ᾶ ς. Υἱὸς τοῦ Ἀλῆ Πασιά Διοικητῆς τῆς Πελοποννήσου (Μόρα Βαλεσί) ἀπ' ὅπου ἐπαύθη τὸ 1812 μὲ ἔδρα τὴν Τριπολιτσά, ἀπ' ὅπου παίρνει τὸ παρ' ἐπώνυμο.

7) Κ α ρ α ἰ σ κ ᾶ κ η ς. Κατὰ τὸ δημοτικὸ τραγούδι Καραϊσκάκης, ὁ κατόπι ἐνδοξος στρατάρχης τῆς Ρούμελης, ἔχει πάρει μέρος στήν ὑπηρεσία τοῦ Ἀλῆ Πασιά, στήν ἐκστρατεία αὐτὴ κατὰ τῶν ἡρωικῶν Κοινοτήτων τῆς Χειμάρρας.

8) Νίβιτσα. Μπούμπαρη πρὸς ἀντιδιαστολή μὲ τὴ Νίβιτσα Λιόψ, ἓνα χωριὸ τῆς περιοχῆς Κουρβελεσίου.

(Συνεχίζεται)

Συμβολή τῆς Ἀγγελ. Χατζημιχάλη στὴν Ἡπειρωτικὴ Λαϊκὴ Τέχνη

Ἀλληλογραφία τῆς μετὰ τὴν Φρόσω Ἰωαννίδη

Τὸ τί προσέφερε ἡ Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη στὴν ἀνάδειξη τῶν ἐπιτευτευσιμάτων τῆς Ἡπειρωτικῆς Λαϊκῆς Τέχνης εἶναι λίγο πολὺ γνωστὸ. Γιὰ περισσότερες πληροφορίες ὁ ἀναγνώστης μπορεῖ νὰ καταφύγει στὴν εἰδικὴ Μελέτη - Ὀμιλία τοῦ Προέδρου τῆς Ἐταιρείας Ἀλεξ. Χ. Μαυμιπούλου «Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη καὶ ἡ Ἡπειρωτικὴ Λαϊκὴ Τέχνη» μετὰ τὸν ἀριθμὸ 16 στὸ CORPUS τῆς Ἐταιρείας.

Ὁ Μητροπολίτης Σπυριδίων πού γνώριζε νὰ διαλέγει τὰ μέταλλα τῶν ἀνθρώπων χαρακτήρων, καθὼς λένε, ξεχώρισε τὴ Χατζημιχάλη, διέγνωσε τὴν ἀξία τῆς καὶ τὴν ἔφερε στὴν Ἡπειρο, ὅπου ἡ νέα τότε (1931) ἱέρεια τῆς Ἑλληνικῆς Λαϊκῆς Τέχνης σπούδασε ἐπὶ τόπου τὰ γεωγραφικὰ διαμερίσματα τοῦ Ἡπειρωτικοῦ κλάδου τῆς Τέχνης σὲ μοτίβα καὶ τεχνοπεία καὶ κατηύθυνε τὰ λαϊκὰ ἐργαστήρια (Γζομάκας, Χατζῆς καὶ ἄλλοι), πού δούλευαν ἀναρχα, χωρὶς τροχούς, μόνο μετὰ τὸ καλέμι.

Ἔργο τῆς εἶναι ἡ λειτουργικὴ ὀργάνωση τοῦ χώρου τῆς Βελλῆς, ἀλλὰ κυρίως τῆς Λαμπριαδεῖου Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς Ἄνω Σουδενῶν τοῦ Ζαγορίου, στὴν ὁποία ἐγκατέστησε τοὺς ἀργαλειούς, καὶ ἔβαλε τίς ὁδοὺς τῆς βιοτεχνικῆς τῆς ἀποστολῆς.

Κατὰ τίς διαδρομὲς καὶ περιπλανήσεις τῆς σὲν ἄγνωστο τότε καὶ ἀπροσπέλαστο καί... ἡμιάγριο ἀπὸ ὀδικὴ ἐμφάνιση Ἡπειρωτικὸν χώρον ἡ Χατζημιχάλη γνώρισε πολλοὺς Ἡπειρωτῆς.

Ἀνάμεσά τους τὴ νέα Φρόσω Ἰωαννίδη, πού καίγονταν ἀπὸ τὴν ἴδια δίψα τὴν ἀνάδειξη τῆς Πατρίδας τῆς σὲν τομέα τῆς Λαϊκῆς Τέχνης, ὅπως τὴ μετέδιδε ἡ ἐνδοξὴ παράδοση.

Ἡ γνωριμία τῶν δυὸ γυναικῶν βοηθήσει ἀποφασιστικὰ τὴν ἀποστολὴ τῆς Ἀγγελικῆς. Καρπὸς τῆς γνωριμίας αὐτῆς καὶ τῆς συνεργασίας εἶναι μιὰ σειρά ἐπιστολῶν μεταξὺ τους, πού ρίχνει φῶς σὲ διάφορα ζητήματα.

Ἡ Φρόσω Ἰωαννίδη, τὸ γένος Λιάπη, ἡ σημερινὴ «Μάννα τοῦ Ζαγορίου», μὰς ἔχει παραχωρήσει ἀπὸ καιρὸ αὐτὴ τὴν ἀλληλογραφία.

Ἦρθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου νὰ ἰδεῖ τὴ δημοσιότητα γιὰ τὸ καλὸ τοῦ Τόπου μας.

Α. Χ. Μ.

Κυριακὴ 25.10.31

Ἀθῆναι Ὑπερίδου 18

Ἀγαπητὴ Κυρία Ἰωαννίδη,

Θὰ με συγχωρήσετε θέβαια πού ἄργησα τόσο ν' ἀπαντήσω στὸ καλὸ σας γράμμα. Ἡ Ἀθῆνα με τοὺς

Ἀγγελικὴ Νατσιροῦ

μπελάδες της μᾶς ἀπορροφᾶ τόσο. Λυπήθηκα πολὺ καὶ ἐγὼ γιὰ τὴν κακοτυχία ποὺ μ' ἐμπόδισε νὰ σᾶς δῶ στὰ Γιάννινα. Ἄλλωστε τὰ περᾶσματά μου ἀπὸ τὰ Γιάννινα μόνο σὰν κινηματογραφικὲς ταινίες μποροῦν νὰ χαρακτηριστοῦν.

Σᾶς εὐχαριστῶ θερμότατα γιὰ τὰ ὄμορφα κεντήματα ποὺ μοῦ δανείσατε καὶ ἰδιαίτερα σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ μαντιλιοῦ. Μὲ τὸν Κον Κουινιάδον σας θὰ ἐλάβατε τὸν τρουβὰ φοβᾶμαι ὅμως πὼς δὲν ἔκαμα καλὰ νὰ κρατήσω τὸ μανίκι. Πάντως νὰ ξέρετε πὼς θρίσκεται πάντα στὴ διάθεσή σας γιὰ κάθε χρησιμοποίησή του. Τὰ

Φρέσω Ἰωαννίδη

καινούρια σαρακατσάνικα κεντήματα πού στείλατε μ' άρέσανε. ύπερβολικά. "Ας είναι όλα αυτά τὰ Σαρακατσάνικα άξίζουν ιδιαίτερα νά αναπτυχθοῦν καί καλλιεργηθοῦν. Οί άπλές καί έκφραστικές τους φόρμες ίσως είναι οί πιό ταιριασμένες στη σύγχρονη κατεύθυνση τής διακοσμητικής τέχνης. Καί κρατοῦν τόση ξεχωριστή πρωτοτυπία καί αὐστηρότητα. "Όσο περισσότερο μπορέστε ν' αναπτύξετε τήν παραγωγή τόσο μεγαλύτερη συμβολή θά έχετε προσφέρει στην αισθητική ανάπτυξη τής κεντητικής μας τέχνης. Νομίζω πώς μερικά τρουθαδάκια θά ήτο καλό νά γίνουν μεγαλύτερα, σάν τὰ Άραχω-

θίτικα. "Η Κα Πυρσινέλλα, πρὸς τήν όποιαν προσφέρετε τήν καλύτερή μου άνάμνηση, γνωρίζει τό μέγεθος τῶν Άραχωθίτικων. Είναι ώφέλιμα στην καθημερινή χρήση άντικείμενα. "Έτσι ίσως είναι καί πιό βολικά. Πάντως μέ ξετρέλλαναν.

Σᾶς συγχαίρω θερμότατα καί σᾶς εύχομαι έξακολουθητικές επιτυχίες τόσο άποτελεσματικές. Στόν Κον 'Ιωαννίδη παρακαλῶ προσφέρετε τὰ δέοντα. Θά χαρῶ νά λάβω νέα σας.

Μέ έξαιρετική έκτίμηση
καί φιλία

ΑΓΓΕΛ. ΧΑΤΖΗΜΙΧΑΛΗ

(Συνεχίζεται)

ΠΑΤΡΙΔΑ ΒΟΡΕΙΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ

Πατρίδα σ' έχουν χαρακώσει

"Όσοι μείναμε κοντά σου ύποφέρουμε

"Όσοι φύγαμε έλπίσαμε σέ διεξοδοΨωμί μᾶς δόθηκε στην ξενητιά

Ρουφήξανε τό αίμα μας για ψεύτικες έλπίδες λευτεριάς

Δόσαμε τό στέρημά μας στους καλαμαράδες που κυβερνᾶνε τήν 'Ελλάδα

Χρυσάφι καί κληροδοτήματα γι' άποκατάστασή μας

Φτερουγίσανε στην έντεχνη γραφειοκρατία τους

Κεντρίσματα νά θυμίζουν τή σκλαβιά τής γῆς καί τῶν παιδιῶν σου

'Ελπίζαμε μᾶ προδοθήκαμε

'Όραματίζονται διαβαλκανική ένότητα εκεί πού πληγές αίμοραγοῦν

Οί χιλιάδες "Έλληνες στόν κόρφο σου καί οί ξενητεμένοι

Ταλαιπωροῦνται από τήν πικρή πραγματικότητα

'Ανάθεμα τὰ λείψανα τοῦ 1940-41 δέν θάφτηκαν. Σταυροί δέν

ύπάρχουν

'Υπάρχουν κενοτάφια καί σύμβολα άλλοδαπῶν πού πολέμησαν στη γῆ σου 'Ελλάδα

Κόκκινα καί μπλέ πανιά στό περιθώριο για μᾶς

Οι ερινύες γυροφέρνουν στό ψεύτικο προλεταριάτο

Πού άπομυζᾶ τὰ κλεμμένα έδάφη μας

Γυροφέρνουν στην έλληνική είρωνεία που μᾶς έσπρωξε στην ξενητιά

Σημαδιακό σύννεφο έρχεται νά φέρει τήν δικαίωση

Σταῦρος Π. Γιωθάννης

"Άνθρωποι καί Άντικείμενα. Γιάννινα. 1983.

ΜΕΓΑΛΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ἐκ τῶν «Στρατιωτικῶν Ἐνθυμήματα» τοῦ Κασσωπούλη. Ἀθήναι 1940. Τόμος Β΄.

Ὁ Κιουταχῆς πολιορκεῖ τὸ Μεσολόγι. Οἱ πολιορκηταὶ ἔχουν ἐπινοήσει ἕνα σχέδιο νὰ κουβαλοῦν χῶμα καὶ νὰ τὸ ρίχνουν πλάϊ στὰ τείχη τῆς πολιορκημένης πόλεως, ὥστε μὲ τὸν ὄγκο νὰ ζυγώσουν καὶ νὰ εἰσπηδῆσουν μέσα.

Μυριάδες ζεμπίλια νύχτα μέρα κουβαλιέται τὸ χῶμα καὶ ὁ ὄγκος ἀνεβαίνει.

Κάποια ὥρα τὰ ἑλληνικὰ καράβια σπάζουν τὴν πολιορκία καὶ μπαίνουν τρόφιμα στὴν πεινασμένη πόλη. Μπαίνει κι Ναύαρχος Μισούλης σὰν ἡμίθεος. Καὶ γίνεται συμβούλιο μὲ τοὺς πολιορκημένους ἀπὸ ξηρὰ ὅπλαρχηγούς.

Ὅμως τὸ χῶμα ἀνεβαίνει ἐπικίνδυνα καὶ τὰ τουρκαρβανίτικα σείφη μποροῦν κάποια ὥρα νὰ πηδῆσουν μέσα.

Ὁ Γ. Βαλτινὸς εἶχε διαβάσει κάπου τὴν ἱστορία τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου ὅταν πολεμοῦσε στὴν Τύρο. Ἔκανε τὸ ἴδιο τέχνασμα, ἀλλὰ οἱ Τύριοι ἀπὸ μέσα ἔκλεπταν τὸ χῶμα.

Ὁ Παναγ. Σωτηρόπουλος ἐπικεφαλῆς συνεργείου σκάβει ὑπόνομο κάτω ἀπὸ τὰ τείχη καὶ μὲ ζεμπίλια ἀφαιρεῖ τὸ χῶμα, ὥστε ὁ ὄγκος νὰ ὑποχωρεῖ συνεχῶς. Ἔτσι ναυάγησε τὸ σχέδιο τοῦ Κιουταχῆ.

Στὶς ὥρες τῆς ἀθυμίας πολιορκητὲς καὶ πολιορκημένοι ἀλλάζουν βρισιές. Πότε πότε, ἀναγνωρίζονται καὶ παλιοὶ γνωστοὶ ἀντίπαλοι στὸν ἀγῶνα καὶ συνομιλοῦν. Πολλοὶ Σουλιῶτες σχετίζονταν μὲ ἐπισήμους Τουρκαλβανούς.

«Ἐνας Τούρκος Πελοποννήσιος ἢ Κρητικὸς ἤξαιρε καλὰ τὰ ἑλληνικά. Κάθε νύχτα δὲν ἔκαμε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ βρίζη τὴν Παναγιά, τὸ Σταυρό, τὰ Ἅγια Μυστήρια, τὴν καλυμθῆθραν καὶ δὲν ἄφηγε τίποτε ἱερόν ποῦ νὰ μὴ βρίζη.

Ἐνας Γκραβαρίτης τότε ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Μακρῆ, ἀφοῦ τὸν ἄκουγε, τοῦ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν νὰ μὴ βρίζη μὲ τέτοια χυδαίωτα τὰ θεῖα. Ὁ Τούρκος ὁμως ἐξακολουθοῦσε ἀκόμα περισσότερο. Τότε ὁ Γκραβαρίτης τοῦ λέει:

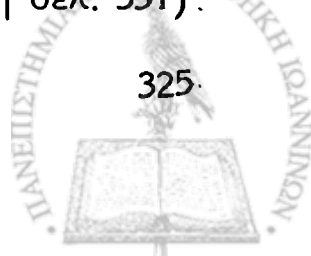
— Ὁρὲ Τούρκε, ἔσωσε (τελείωσες;) βρίζοντας ἢ ἀκόμα;

Εἶπε ὁ Τούρκος κάμποσα ἀκόμα καὶ ἀπήντησε: Ἔσωσα.

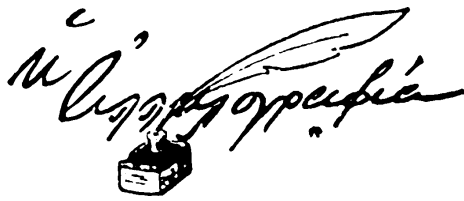
— Ἄκουσε λοιπόν, τοῦ ἀπήντησε ὁ Ἕλληνας, ἐπαναλαμβάνοντας τὸ χέσιμον.

— Νὰ σᾶς χέσω τὸν Μουχαμέτην σας, νὰ σᾶς χέσω τὸν Ἀλῆν, νὰ σᾶς χέσω τὸν Σερῖφ, νὰ σᾶς χέσω τὸ Σιαντζᾶκ Σερῖφ, νὰ χέσω τὸν τάφον τοῦ Μουχαμέτη σας καὶ τοῦ Ἀλῆ, νὰ χέσω τὸ χατζηλίκι σας, νὰ χέσω τὸν Σουλτᾶνον σας καὶ ὅλα τὰ μετᾶλλιά του τὰ τζαμιά σας καὶ τοὺς τεκέδες ὅλους καὶ τὸ Κοράνι σας. Νὰ χέσω τὸν Βεζύρην σας Κιουταχῆν καὶ ὅλους τοὺς πασιάδες σας, νὰ χέσω τοὺς μπιμπασίδες σας, τοὺς μπουλουμπασῆδες σας καὶ τ' ἀσκέρι σας, νὰ χέσω καὶ τὰ δικά σου. τὰ μούτρα, τὸ κεφάλι σου, τὰ μαλλιά σου, τὰ φρύδια σου, τὴ μύτη σου, τὰ μάτια σου, τὰ μουστάκια σου, τὸ στόμα σου, τὸν λαιμό σου, τὰ χέργια σου, τὰ νύχια σου. Νὰ χέσω τ' ἄρματα σου, τὰ πιστόλια σου, τὸ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελ. 331).

Ήπειρωτική Πνευματική Ζωή και Κίνηση

◆ Γράφουμε και μᾶς γράφουν

◆ Στέλλουμε και μᾶς στέλνουν

ΦΙΛΙΕΣ...

Θυμάμαι κι εὐγνωμονῶ τοὺς φίλους τῆς Ἑταιρείας, τῆς Ἠπειροῦ καὶ δικούς μου φίλους, πού με θυμούνται καὶ μοῦ γράφουν τὸν καλὸ λόγον, τὴ μονάκριβη ἀμοιβή, πού ἔχομε πάντα ἀνάγκη στοῦ χρόνου τὸ ξετύλιγμα.

Κι ἂν κάποιος λόγος ἐπιβάλλει τὴν δημοσίευσιν ἀνακοίνωσιν ἰδιωτικῆς ἀλληλογραφίας εἶναι πού σ' αὐτὴ διατυπώνονται γενικώτερες σκέψεις, πού μπορεῖ νὰ ἐνδιαφέρουν κι ἄλλους ἀνθρώπους. «Δὲς σοφῶ ἀφορμὴν...».

ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΡΦΗ

Ἐκ τῆς Στενῆ τῆς Εὐβοίας μᾶς γράφει ὁ Τάσος Ζάππας, ὁ συγγραφέας τῆς «Στεριάς καὶ τῆς Θάλασσας», ὁ πολυγραφώτατος ἠμνηστὴς τοῦ ὠραίου Ἑλληνικοῦ Νησιοῦ μὲ τὴν πλούσια πολυποικίλη βλάστηση.

Τελευταῖο του βιβλίου ὁ Γ' τόμος τῶν «Εὐβοϊκῶν». Πῶς νὰ ληξιμονήσω τὴν ὀμορφὴν πατρίδα του, πού τὴν ἔχω διασχίσει πολλές φορές ἀπὸ Δυσμηῶν πρὸς Ἀνατολάς (Χαλκίδα—Κ΄ηνη) κι ἀπὸ Βορρᾶ πρὸς Νότον (Ἰστυαία Ἐγροχώρι) - Κάβο Ντόρος. Πῶς νὰ ληξιμονήσω τὸ μοναδικό, ἴσως, φαινόμενο στὴν Ἑλλάδα τῆς συνύπαρξος στὸ ἴδιο ὑψόμετρο Πεύκου -

Ἐλατου - Ἐλισᾶς - Πλατάνου στὸν Παγόντα καθὼς κατεβαίνομε πρὸς Ἄη - Γιάννη - Ρῶσσο;

Κι' ἔπειτα τὰ δουνά της, τὴν Ὀχνη τῆς

ΤΑΣΟΣ ΖΑΠΠΑΣ

Κάρυστος, τὸ Ἐγροδοῦνι, τὸ Καντήλι καὶ τὴ Δίρφη (Δέλφι), τὴ ναξιάρια μὲ τὸ ὑψόμετρο τῶν 1743 μέτρων;

Ἐκ τῆς Στενῆ μὲ τὴ φθινοπωρινὴ ὀπτασία τῆς πολυχρωμίας στὸ παράγγι της, ὡς τὸ διάπελε στὸ Λειρί, ὅπου τὸ καταφύγιο καὶ στὰ πόδια μας οἱ Στρέπωνες μὲ

τὰ γλυκὰ κεράσια καὶ πέρα τὸ Αἶγαίο, τὸ ἀπέραντο μὲ τὴ Βοσπορίδα· Αὔρες, ἀλλὰ καὶ τὸ μανιασμένο Βοριᾶ:

Φυσάει Βοριᾶς, φυσάει Θρακίᾶς
φυσάει Τραμουσιάνᾳ.

Κι αὐτὰ τὰ πανέμορφα θουνᾶ εἶναι: ἡ πρώτη γραμμὴ ἄμυνας, δευτέρη εἶναι μὲ τὴς ὀρεινῆς Πάρνηθας, Πεντέλης, Ὑμηττοῦ, γιὰ τὸ θ α υ μ ἄ σ ι ο κλίμα τῶν Ἀθηνῶν (Βλέπε LE CLIMAT D'ATHENES, PAR DEMETRIOUS EGINITIS. ATHENES 1897). Καὶ ἀναθυμιέμαι μὲ συγκίνηση πῶς ἀπὸ τὴς ἐλληνικῆς κορφῆς ἔχω αὐξήσει: τὸ 1743 τῆς

...ἔχω αὐξήσει: τὸ 1743 κατὰ 1.67...

Δίρφης κατὰ 1.67 μ. ὄρθιος στὸ ἓνα πόδι: στὸ ὕψομετρικὸ τῆς!

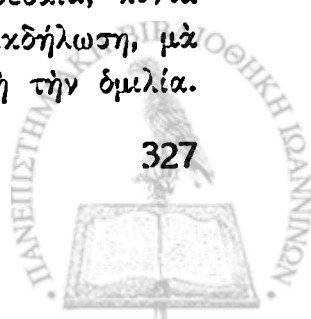
Ἀλλὰ καιρὸς νὰ μιλήσει: ὁ Τάσος Ζάππας, ἀπόγονος μετοίκων Ἡπειρωτῶν στὴν Εὐβοία.

Στενὴ Εὐβοίας, 21.8.85

Ἀγαπητέ μου Πρόεδρε.

Ἐδῶ, κάτω ἀπὸ τοὺς πρόποδες τῆς ὀξυκόρυφης καὶ ἀγέρωχης Δίρφης — πού καὶ σὺ σὰν ὀρειδότης θὰ ἔχεις ἀνάθει — ὅπου περνᾶω τὴς «διαφυγῆς» μου (δὲ λέω «διακοπῆς») ἀπὸ τὸ καυσαέριο τῆς κάποτε ὀρεινῆς Ἀθήνας μας, μοῦ ἔφεραν τὰ δυὸ τελευταῖα τεύχη (Ἀπριλίου καὶ Μαΐου) τοῦ περιοδικοῦ σας, τόσο πλούσια καὶ τόσο ὀμορφα καὶ τὰ δυὸ, ὅσο ὀμορφη εἶναι καὶ ἡ Ἡπειρος, ἡ πατρίδα σου. Σ' εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδιᾶς γιὰ τὴν αἰσθητικὴ καὶ πατριωτικὴ χαρὰ πού μοῦ χάριτες. Αὐτὰ τὰ δυὸ ἐγχρωμα παραδοσιακὰ γεφύρια — στὰ ἐξώφυλλα — εἶναι ἐξαιρετὰ ἔργα τέχνης πού τὰ ἔχτισαν παλαιοὶ Ἡπειρώτες πρωτομαστόροι μὲ τὸ ἀλάθητο καλλιτεχνικὸ τους αἰσθητήριο, δειμένα ἁρμονικὰ καὶ ἄρρηκτα μὲ τὸ γύρω πανέμορφο τοπίο. Δὲν εἶναι μόνο τὰ δυὸ θαυμάσια ἐξώφυλλα. Εἶναι καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ περιεχομένου μὲ τὰ ἐκλεκτὰ ἱστορικὰ καὶ ποιητικὰ κείμενα πού μὲ γέμισαν αἰσθητικὴ χαρὰ. Σ' εὐχαριστῶ θερμὰ καὶ σὲ συγχαίρω, ἀγαπητέ μου Πρόεδρε, καθὼς καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς συνεργάτες σου, γιὰ τὸν πλοῦτο καὶ γενικὰ γιὰ τὸ ἀπὸ κάθε πλευρὰ ἀνέθασμα τοῦ περιοδικοῦ — ἀπὸ τεῦχος σὲ τεῦχος — ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν πλατιά καὶ τόσο γόνιμη δραστηριότητα τῆς Ἐταιρείας, πού διάβασα στὴν ἐκθεσὴ τῶν πεπραγμένων σας καὶ πού τὴν ἔχω παρακολουθήσει καὶ ἀπὸ κοντὰ.

Ἰδιαίτερη εὐφροσύνη δοκίμασα πού διάβασα τὴν ὁμιλία τῆς κ. Ρούλας Παπαδημητρίου γιὰ τὴν προσωπικότητά καὶ τὸ ἔργο τῆς μεγάλῆς μας ποιήτριας κ. Χρυσάνθης Ζηποσαίας. Ἡμουν, θέβαια, κοντὰ σας καὶ χάριμα τὴν ὄλη ἐκδήλωσή, μὰ ἤθελα καὶ νὰ τὴν ἔχω αὐτὴ τὴν ὁμιλία.

Λυπάμαι που δεν υπάρχουν αντίτυπα του ποιητικού της έργου. Πρέπει να βρεθεί τρόπος να τυπωθεί στο σύνολό του, για να γίνει κτήμα του καθενός.

Αυτά τα «δλίγα» και με την αγάπη μου πάντα.

ΤΑΣΟΣ ΖΑΠΑΣ

Ἄβτζηδες καὶ φυσιολόγους

Ἐχει τύψεις ὁ μάστορας τοῦ Νεσελλη-
νικοῦ Λόγου ἰατρός Ἄναστ. Παπαγγέλης,
τύψεις γιὰ τὸ κυνηγετικὸ του παρελθόν.
Ἐγὼ δὲ θὰ προσθέσω τίποτε στὴν τόσο
διαφωτιστικὴ του ἐξαμολόγηση. Θὰ θυμη-
θῶ μόνο πὸσο σκληροὶ υπῆρξάμε μιὰ βρα-
δυὰ, ἐδῶ καὶ εἴκοσι χρόνια οἱ Φυσιολό-
γους ἀπέναντι τοὺς Κυνηγοὺς (Νειριῶδ
= ὁ Βαβυλώνιος Γίλγαμές, πὺ παλεύει
μὲ τὰ θηρία).

Ἐνα καταχειμῶνο, ὦρες βραδυνές, χτύ-
πησε ἡ πόρτα τοῦ Καταφυγίου τοῦ Καλ-
λιδρόμιου, ἑνὸς ἀπὸ τὰ ὠραιότερα, ὄνομα
καὶ πράμα, ἐλληνικοῦ θουνοῦ, συνέχεια
τῆς Οἴτης πὺ τὰ χωρίζει τὸ Στενὸ τοῦ
Μπράλου.

Ἀπόσκλητοι ἐπισκέπτες τρεῖς κυνηγοὶ
μὲ τοὺς σιφτεδες ἐπ' ὤμου ζητοῦσαν κι
αὐτοὶ διανυκτέρευση ἰσθὴ χειμωνιάτικη κα-
ταιγίδα. Μετὰ ἀπὸ ὀλιγόλεπτη σύσκεψη
τοὺς κλείσαμε κατὰμουτρα τὴν πόρτα. Πὺ
βρέθηκε τὴση σκληρότητα; Σάκκους γιὰ
τὰ θηράματα ἀσφαλῶς θὰ εἶχαν. Ἄμφ-

δάλλω ἕμιος ἂν εἶχαν... ὑπνόσακκους. Τρά-
βηξαν γραμμὴ τὸν κατήφορο γιὰ τὸ Ἐ-
λευθεροχώρι πρὸς εὔρεση καταλύματος.
Ἄ κήρυκτος πόλεμος Φυσιολατρῶν —
Κυνηγῶν!

Τί σοῦ χρωστᾶει ἡ ἁμορφὴ ἐλαφίνα ἡ
ὁ περίφοβος λαγὸς νὰ τὸν πυροβολήσεις; ἔ-
ταν διψασμένος πάει νὰ πιεῖ νερό;

Γιάννινα 13.8.1985

Ἀγαπητέ μου κύριε Μαιμιόπουλε.

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐναρχῆς τοῦ νέου
κυνηγετικοῦ ἔτους ἔκατσα κι' ἔγραψα δυὸ
ἀράδες γιὰ τὸ κυνήγι: σὲ παλιότερες μέ-
ρες.

Τὸ ἀρθράκι γιὰ τοὺς «ἀβτζηδες» πὺ
σᾶς στέλλω γιὰ τὸ «ΔΕΛΤΙΟ» τὴ ἔγρα-
ψα μὲ βαρεῖὰ καρδιά καὶ μὲ ντροπὴ γιὰ
ὄλους μας, τοὺς κυνηγοὺς ἰδιαίτερα πὺ κα-
ταφέρναμε μέσα σὲ μιὰ - δυὸ γενιές νὰ κα-
ταστρέφουμε τὴ μητέρα ΦΥΣΗ, ν' ἀφανί-
σουμε τὰ στολίδια τῆς ΦΥΣΗΣ, τὰ στο-
λίδια τῆς Δημιουργίας, τὰ στολίδια τοῦ
τόπου μας, τὸν ἁμορφο λαγὸ, τὴν ἁμορφό-
τερη πέρδικα καὶ τὸ ἀκόμα πὺδ ἁμορφο
ζαρκάδι: κι' ἔλα τὰ στολίδια τῶν θουνοῶν
καὶ τῶν κόμπων μας πὺ ἐμεῖς τὰ λέγα-
με «κυνήγια» κι' οἱ γραμματιστοῦμενοι τὰ
λένε Πανίδα...

Μαζὺ μὲ τίς εὐχές μου γιὰ καλὴ ὑγεία
δεχεῖτε καὶ τὴν ἀγάπη μου.

Ἄναστ. Παπαγγέλης

Γιὰ τὴν ἀντιγραφὴ, α.χ.μ.

Ἑσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
 «Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία», ἐκπίπτουν
 στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
 τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

Μὲ θαθεῖα συγκίνησις συντάσσομε αὐ-
 τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ἐ-
 ξυγόνον τῆς Ἑταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
 τῆς Κοινοφελῆς Πνευματικῆ Ἰδρυμα ἢ
 Ἑταιρείας. Δημόσια ἢ διαχειρίσῃ τῆς σὲ
 ὑάλινη ἱσφαιρα «περιστρεφομένη καὶ παν-
 ταχόθεν ὄρατή». Δὲν πληρῶνει οὔτε μο-
 νόλεπτο ἢ Ἑταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἀ-
 μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιήσει τὰ διοι-
 κητικὰ τῆς ἔξοδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιον
 μὲ ἐφημερία σὲ ἐθελοντικὴ βάση διεξά-
 γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεώστες» ἢ Ἑταιρεία. Δὲν
 ἔχει «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
 ἐθρόνησε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ὁ-
 φειλετῶν». Ὅτι προαφέρεται εἶναι αὐτο-
 προαίρετο καὶ καλοδεχούμενον. Τὸ ραβδί
 τοῦ διακονιάρη, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινοφε-
 λεῖς σκοποὺς γίνεται στὰ χέρια τοῦ Διοι-
 κητικῆ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκηπτρον.

Κρίκοι τῆς ἀλυσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
 τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

Ὁ κ. Ἐλευθ. Ψαρῆς γιὰ τὸ Δελτίον 1000
 Ὁ κ. Ἀριστ. Ρίζος γιὰ τὸ Δελτίον 1000
 Ὁ κ. Δημ. Παπαδόπουλος, τὴν
 ἀνά κάθε τεῦχος καθιερωμένη
 συνδρομὴ τῶν 300 δραχμῶν 600

Ὁ ζωγράφος κ. Μηνᾶς Στράτης
 γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 1000
 Ἡ κυρία Θεοδώρα Λιόλιου γιὰ τὸ
 Δελτίον 1000
 καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 2000
 Ὁ Λυκειάρχης κ. Χαρίλ. Χαβέλας
 γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 2000
 Ὁ κ. Δημ. Χαβέλας γιὰ τὸ Δελτίον 1000
 Ὁ πολιτικὸς Μηχανικὸς κ. Ἰωάν.
 Λάμπρου, γόνος τῆς Καλαριτινῆς
 (παράγω ἀπὸ Καλάρια - Καλ-
 λάρια Δυτικῆς Μακεδονίας) οἰ-
 κογενείας τῶν περιόδων Λάμ-
 πρων γιὰ τοὺς γενικωτέρους σκο-
 ποὺς 3000
 Ὁ ζωγράφος κ. Χρ. Κράνος γιὰ
 τὸ Δελτίον 1000
 Ὁ καλλιτεχνικὸς Συνεργάτης μας
 (ἐρασιτέχνης - φωτογράφος) κ.
 Πέτρος Γεωργιάδης γιὰ τοὺς
 γενικωτέρους σκοποὺς 2000
 Ὁ ἀντιστράτηγος ἐ.ἀ. κ. Σωτήρης
 Ἀναγνωστόπουλος γιὰ τοὺς ἱ-
 διους σκοποὺς 2000
 Ὁ κ. Κώστας Σίμος γιὰ τοὺς γε-
 νικωτέρους σκοποὺς 1000
 Ὁ κ. Πέτρος Μιχάλης γιὰ τοὺς
 γενικωτέρους σκοποὺς 2188
 Ὁ κ. Ἰωάν. Τέκτων γιὰ τὸ Δελτίον 1000
 Ἡ κ. Χαροπούλου (Γιαννιώτισσα)
 γιὰ τὸ Δελτίον 500
 Ὁ κ. Λάζαρος Μήλιος γιὰ τὸ
 Δελτίον 500
 Ἡ κυρία Ἀθηνᾶ Πλακούτση γιὰ
 τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς 1500
 Ὁ γεωπόνος κ. Χαρ. Γκέκας ὁμοίως 1000

Ὁ κ. Μάρκος Πανταζής για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Κώστ. Ντούλας για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Λάμπρος Βάσιος	500
Ὁ ἰατρός κ. Κων. Ματσόπουλος για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Χαρίσης Γιάκης για τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Νικόλ. Ζώης για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἀλέξ. Τάτσης για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Τιμόλ. Γκιιάτης, φαρμακοποιός, για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Γεώργ. Ἀθανασίου για τὸ Δελτίο	500
Ὁ Λυκειάρχης κ. Λεων. Θεοδωρίδης για τὸ Δελτίο	1000
Ἡ κυρία Ἐλένη Σταμίδου για τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	3000
Ὁ κ. Σπ. Μήτσης για τὸ Δελτίο	2000
Ὁ κ. Κων. Τσακούμης για τὸ Δελτίο	500
Ὁ Λάκων Ὑποστράτηγος κ. Δημ. Πιερρουτσάκος για τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000
Ὁ κ. Θεόδ. Παπᾶς για τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Εὐθύμ. Νίκου	2500
Ὁ κ. Ἀντώνιος Ρωμαῖος για τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Ἄγις Ἀθανασάκος για τὸ Δελτίο	1000
Ὁ κ. Ἰωάν. Τσαρούχης για τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Βασ. Παπᾶς για τὸ Δελτίο	500
Ὁ κ. Λουκ. Μάης για τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000

Ἄγορά Παραρτήματος καὶ προσαυξήματος τῶν ἰδιοκτητῶν γραφείων τῆς Ἐταιρείας ὁδὸς Μαυρομικαῖα ἀριθ. 7

Ἐκ προηγουμένων Δρχ. 729.755

Ἀξιοσέβαστος Συνεργάτης μας, θιασώτης τοῦ «νά μὴ γνωρίζει ἡ ἀριστερὰ τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ», καὶ κατ' ἐπανάληψη «προσενεγκῶν» στήν Ἐταιρεία για τοὺς σκοποὺς της καὶ πάλιν ἀρωγὸς για τὴν ἀποληρωμὴ τοῦ δευτέρου διαμερίσματος αὐτῆς 100.000

Φίλος τῶν μαθητικῶν χρόνων πυρπολητῆς τῆς ἰδίας αὐτοῦ «οὐσίας» ὑπὲρ τοῦ γενικοῦ καλοῦ στή μνήμη τοῦ Πελοπίδα Οἰκονομίδη για τὴν ἀποπληρωμὴ τοῦ δευτέρου διαμερίσματος 12.950

Σύνολον 842.705

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Ὁ Ἐφορος τῆς Βιβλιοθήκης γράφει καὶ ἡ Ἐταιρεία εὐχαριστεῖ συγγραφεῖς καὶ ἀποστολεῖς τῶν παρακάτω βιβλίων πού ἔλαβε:

- 1) Γιώργου Μ. Οἰκονόμου: *Θερμοκήπιο*, Ἀθήνα, 1981.
- 2) Γιώργου Μ. Οἰκονόμου: *Ἐφτά διηγήματα*, Ἀθήνα 1972.
- 3) Βιτάλη Α. Φιλάρετου: *Ἡ Ἱερὰ Μοῆ Ζαλόγγου*, Ἀθήνα 1959.
- 4) Μελίτη Π.: *Γιὰ γ' ἀνοίξει ὁ δρόμος*, Ἀθήνα 1957.
- 5) Πετροπούλου Π. Κων)νου: *Σκηνές μεγαλείου*, Ἀθήνα 1961.
- 6) Σκόπα Α. Νικολάου: *Ἡ περιοχή Μουργκάνας*, Ἀθήνα 1985.
- 7) Οἰκονόμου Κώστα: *Ἀναδυομένη σιωπή (ποιήματα)*, Ἀθήνα 1981.
- 8) Φωτισπούλου Βεκράκου Σοφίας: *Στοχασμοὶ καὶ εἰκόνες*, Ἀθήνα 1985.
- 9) Ντούλα Κώστα: *Μνημόσυνο μὲ Ἡπειρωτικὰ μοιρολόγια*, Ἀθήνα 1982
- 10) Χρηστίδη Θ. Σπύρου: *Πολεμικὸ Ἡμερολόγιο τοῦ 1940—41*, Ἀθήνα, 1984.
- 11) Παπασταύρου Χάρη: *Ἐθνικοὶ Προβληματισμοί*, Ἀθήνα 1985.
- 12) Σπανόπουλου Γιάννη: *Μάθημα περιπέτειας (Δοκίμιο)*, Ἀθήνα 1985.
- 13) Λέκκα Π. Ἀθανασίου: *Ἡ Πολίτισση*, Ἀθήνα 1985.
- 14) Κούνδουρου Δ. Γεωργίου: *Ἀλλοτινὰ κι ἀξέχαστα*, Ἀθήνα 1985.
- 15) Μπίρου Ἀπ. Ἀντωνίου: *Εὐρετήριο διδαγμάτων ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων*, Ἀθήνα 1983.
- 16) Γιαγκιπούλου Δ. Γεωργίου: *Πόλεμος ἢ Εἰρήνη*, Ἀθήνα 1985.

- 17) Οἰκονόμου Κ. Μάνθου: *Δημήτριος Καρασιτάθης, ὁ ἐκ Νεγάδων Ζαγορίου μέγας Εὐεργέτης*, Ἀθήνα, 1985.

Ἐπίσης ὁ κ. Ἐξαρχος Κων)νος, πρόσφερε τὰ παρακάτω βιβλία: Ἡπειρ. Χρονικά, ἔτος Α' 1926, ἔτος Β' 1927, ἔτος Γ' 1928.

ΕΥΘ. ΝΙΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τὴ σελ. 325)

ντουφέκι σου, τὸ γιαταγάκι σου. Νὰ χέσω τὸ τσιμπούκι σου, τὸν λουλέ σου, τὸν ἱμαμέν σου, γὰ χέσω τὴν σακκούλα, πού θάζεις τὸν καπνὸν καὶ τὶς φούντες τῆς σακκούλας.

Καὶ ἔλα τὰ εἶπε σὰν νερὸ μὲ μιὰ ἀναπνοή. Ἄκρα σιωπὴ βασίλευε γ' ἀκούσουν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἐμεῖς.

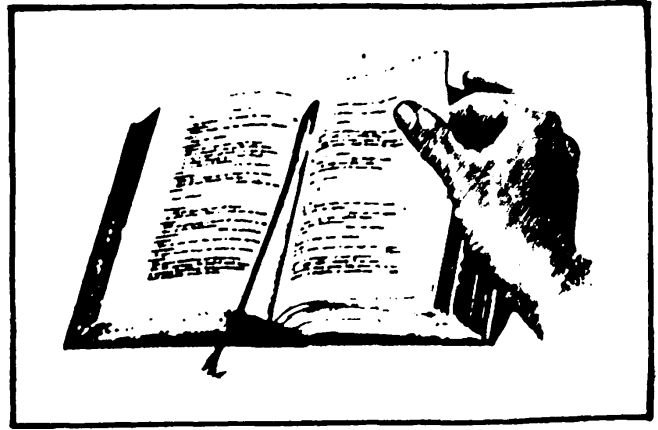
Μόλις ἄκουσε ὁ Τούρκος τὶς φούντες τῆς σακκούλας εἶπε:

—Οὐχ ὁ κεραπᾶς, λέγει, τίποτε δὲν ἄφησε ἄχεστον. Νισάφι βρέ, φωνάζει, δὲν ξαναβρίζω!

Γέλια τότε ἀκούστηκαν κι ἀπὸ τὶς δυὸ γραμμές. Οἱ Τούρκοι τὰ θάλαν μὲ τὸν δικό τους πού πρῶτος εἶχε δώσει τὴν ἀφορμή.

Η ΠΕΙΡΩΤΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

ΓΙΩΡΓΟΥ Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: «Άλλο-
τινά κι αξέχαστα» (Η γένεση της Πό-
βλας, ιστορία και θρύλοι κι άλλα διη-
γήματα). Αθήνα 1985, σελ. 220. Βι-
βλιοθήκη της Ήπειρωτικής Έταιρείας
Αθηνών, ἀριθ. 55.

Τὸ νὰ θελήσει κανένας νὰ προσδιορίσει
μὲ ἀκρίβεια σὲ ποιά κατηγορία ἀνήκει τὸ
μὲ τὸν παραπάνω τίτλο βιβλίο τοῦ κ. Γι-
ώργου Κούνδουρου, δηλ. σὰ ἱστορικά, τὰ
λαογραφικά, ἠθογραφικά, λογοτεχνικά, ἢ
σὲ ὅτι δῆποτε ἄλλο, εἶναι πράγμα δύσκο-
λο. Κατὰ κύριο ὅμως λόγῳ αὐτὸ ἀντιπρο-
σωπεύει μιὰ ἀπερίγραπτη ἀγάπη τοῦ συγ-
γραφέα πρὸς τὴ στενότερη πατρίδα του,
πρὸς τὴ γενέθλια γῆ, τὸ χωριὸ του Πό-
βλα, ὅπου εἶδε γιὰ πρώτη φορά τὸ φῶς
τῆς ζωῆς. Ἀντιπροσωπεύει σωτὸ σεβα-
σμὸ πρὸς τὴν παραδοσιακὴ μας κληρονο-
μιὰ, ἀπεικονίζει μιὰ ἀξιοθαύμαστη πρω-
τότυπη μελέτη, πὸ συνδέει πολὺ πετυχη-
μένα μιὰ περασμένη ἐποχὴ μὲ τὴ σημε-
ρινή.

Ὁ φίλιτος Πρόεδρος τῆς Ήπειρωτι-
κῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν κ. Ἄλ. Μαμι-
πούλος προλογίζοντας πολὺ πετυχημένα
αὐτὸ τὸ βιβλίο, ἀνάμεσα σὲ ἄλλα γράφει

καὶ τοῦτα: «...εἶναι γεμάτα ὄμοια καὶ
χάρη, ὅμως τὰ ἀφηγήματα τῶν παιδικῶν
του χρόνων μὲ εἰκόνας ἡμερότητας τῶν
ἀνθρωπίνων ἠθῶν πὸ ζοῦν σὰ τρομερὰ
αὐτὰ θουνά, πὸ ἡ μαρμαρυγὴ τῶν κε-
ραυνῶν θαμπῶναι τὰ μάτια τους μὰ δὲν
ἀγγίζει τὴν καρδιά τους ὁ ὄρνθος τους.

Ἔστερα ἀπὸ τὸν πρόλογο τοῦ κ. Μαμι-
πούλου ἀκολουθεῖ συγκινητικὰ ἡ μεγά-
λη φιλοστοργία τοῦ συγγραφέα πὸ ἀφι-
ρώνει μὲ ποιητικοὺς στίχους τὸ πνευμα-
τικὸ του αὐτὸ πόνημα στὴ μνήμη τῆς ἀ-
δερφῆς του πὸ πέθανε ἐξόρυστη στὴν Ἀλ-
θάνια. Δέκα ἐπτὰ δὲ στίχοι τοῦ κ. Κούν-
δουρου ἀποτελοῦν τὴν εἰσαγωγή, μιὰ εἰ-
σαγωγή γεμάτη μετριοφροσύνη, ἀλλὰ καὶ
γεμάτη πόνος γιὰ τὴν Πόβλα του.

Τὸ βλο περιεχόμενον τοῦ βιβλίου χωρί-
ζεται σὲ δύο μέρη. Τὸ πρῶτο εἶναι ἀφι-
ρωμένο στὴ δημιουργία καὶ τὴν ἀρχικὴ
ὑπόστασι τῆς Πόβλας. Ἀποτελεῖ τὴς ἱστο-
ρικῆς τῆς ρίζης μέσα σὲ τέσσερα κεφάλαια
μὲ τίτλους: Ἔνα χωριὸ πὸ ἀντιστέκεται
καὶ θέλει νὰ ζήσει. — Παράδοσι καὶ ἱ-
στορία. — Οἱ πρῶτοι οἰκιστῆς τῆς Πό-
βλας. — Τὸ χωριὸ πληθαίνει. — Οἱ Πο-
βλιῶτες ἀνακαλύπτουν τοὺς Λιντιστινοὺς.
— Οἱ Πόβλιῶτες ἀνακαλύπτουν τὸν Τσα-
μαντὰ.

Στὸ δεύτερο μέρος πὸ ἔχει μεγαλύτερη

έκταση, εξαπλώνονται: τέσσερα πλατιά διηγήματα με τίτλους: Χριστουγεννιάτικη περιπέτεια. — 'Ο Νικολός. — 'Αγγέλι πειρασμός. — 'Ο Παπακρήστος. Σ' αυτά παραθέτονται με ζηλευτή λογοτεχνική χάρη και αρτιότητα περιγραφικές εικόνες από τη ζωή και τη δράση μερικών προσωπικοτήτων της Πόδλας. Μέσα στα διηγήματα αυτά τεκμηριώνεται: ή έθνική, θρησκευτική, πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ζωή της Πόδλας ειδικά, αλλά και των γύρω απ' αυτή χωριών της Μουργκάνας. 'Ανάμεσα στις με πολύ πλούσιο περιεχόμενο σελίδες του βιβλίου παραθέτονται 34 φωτογραφίες με προσωπικότητες και τοπία, που συμπληρώνουν την καλή γνωριμία της Πόδλας από τον αναγνώστη. 'Ακολουθεί στο τέλος αλφαβητικός πίνακας με περισσότερες από 200 λέξεις από το ιδιωματικό γλωσσάριο της Πόδλας και της περιοχής.

Με το βιβλίο του κ. Κούνδουρου διευκολύνεται καθένας να γνωρίσει καθώς πρέπει το χώρο και τους κάτοικους της Μουργκάνας, του ιστορικού και πολύπαθου αυτού Θεσπρωτικού χώρου, τον έποιο πρώτος παρουσίασε στα 1927 ο Νικ. Νίτσος με το σημαντικό ιστορικό - λαογραφικό βιβλίο του για τον Τσαμαντά και κατόπι ο Χρ. Παπασταύρου με το βιβλίο του «ό Τσάμικος γάμος». Τώρα με το πρωτότυπο στο είδος του βιβλίο του κ. Κούνδουρου «'Αλλοτινά κι αξέχαστα» δίνεται ή ευκαιρία στον καθένας μας να γνωρίσουμε καθώς πρέπει την όραία Πόδλα.

Για να γράψει αυτό το βιβλίο ό συγγραφέας σπρωγμένος από απερίγραπτη υπερβολική φιλοπατρία, θούλεψε άρκετό χρονικό διάστημα. Μόχθησε τόσο πολύ, ώστε μπορούμε να πούμε πως αυτό το βιβλίο άποστέλλει έργο και προσπάθεια όλό-

κληρης ζωής. 'Ας είναι βέβαιος πως πέτυχε όλοκληρωτικά στο σκοπό και στο στόχο του που έβαλε, όταν πήρε την άποψη να καταπιστεί με το θαυμάσιο αυτό πνευματικό του δημιούργημα.

Του αξίζουσι θερμότητα συγχαρητήρια και κάθε πατριωτικός έπαινος.

'Ο κ. Κούνδουρος το βιβλίο του αυτό, άφοϋ διέθεσε και τη δαπάνη για το τυπωμά του, το άφιέρωσε στην 'Ηπειρωτική 'Εταιρεία της 'Αθήνας, ή όποια και το κατάταξε στη σειρά των πολύτιμων έκδόσεών της με αριθμό 55. Και ή πράξη αυτή, όχι και πολύ συνηθισμένη στους καιρούς μας, τιμάει ιδιαίτερα τον κ. Κούνδουρο. Του σφίγγω και γι' αυτό το πράγμα ιδιαίτερα το χέρι. Τιμάει έτσι το 'Ηπειρωτικό όνομα σαν μνηστής των μεγάλων 'Ηπειρωτών, που έκλειναν και κλείνουν μέσα στην ψυχή, τους τέτοια αισθήματα εϋποιίας.

ΚΩΣΤΑΣ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ
ΝΟΜΑΡΧΗΣ

Ήγουμενίτσα 16 'Ιούλη 1985

'Αριθ. Πρωτ. 8625

Π ρ ό ς:

Τόν κ. Γεώργιο Κούνδουρο

Ευελπίδων 31 112 62 ΑΘΗΝΑ

'Αγαπητέ κ. Κούνδουρε,

Αισθάνομαι ειλικρινά την ανάγκη να σοϋ άπευθύνω τις πιο θερμές ευχαριστίες μου για την τιμητική άποστολή του βιβλίου σου «'ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ».

Εϋπρόσδεκτη ή προσφορά, όπως είναι για μένα ευχάριστο και ευπρόσδεκτο κάθε τι που έχει σχέση με τη Θεσπρωτία και το λαό της που τόσο αγάπησα και δέθη-

κα μαζί του και μοχθήσαμε και μοχθοῦμε καθημερινά για την προκοπή και ανάπτυξή του.

Σέ συγχαίρω ἀληθινά γιατί παράλληλα μέ τό κύριο ἔργο σου νά ὑπηρετεῖς τίμα τόν «Κιερωώ Ἑρμῆ», ἐνιωστες τήν ἐσωτερική ἀνάγκη νά μεταπηδήσεις στό χώρο τῆς λογοτεχνίας και νά ἀφιερῶσεις μέρος τοῦ πολύτιμου χρόνου σου και στόν «Λόγιο Ἑρμῆ».

Τό βιβλίο σου ἀποτελεῖ σημαντική προσφορά στόν τόπο, ἀλλά και ἀξιόλογη συμβολή στή λαογραφία τῆς περιοχῆς καθώς ζωντανεύει μέ ἀπλότητα και χάρη τίς παραδόσεις και τὰ ἔθιμα τῆς ἰδιαίτερης, ἀγαπημένης πατρίδας σου, τῆς ἁμορφῆς Πόδλας.

Ἄν δέν προσκρούω στή μετριοφροσύνη σου, νομίζω πῶς μέ τό βιβλίο σου αὐτό μπαίνεις ἐπάξια στή χορεία τῶν «Λογίων Θεσπρωτῶν» πού ὅπου κι ἄν βρίσκονται, πάντοτε θυμούνται, πάντοτε νοσταλγοῦν και γυρίζουν στήν ἀγαπημένη, φτωχική τους Ἰθάκη, πού μπορεί νά μήν τοῦς ἔδωσε πολλά, «ἔτσι φτωχή πού εἶναι», τοῦς χάρισε ἕμως τό ἁμορφο δημιουργικό ταξίδι.

Και πάλι σᾶς εὐχαριστῶ και σᾶς συγχαίρω.

Μέ πατριωτικούς χαιρετισμούς

ΠΕΤΡΟΣ ΡΙΖΟΣ

Νομάρχης Θεσπρωτίας

ΜΑΝΘΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ : Δημήτριος Καραστάθης. Ὁ ἐκ Νεγᾶδων Μεγάλος Εὐεργέτης.

Θεσσαλονίκη 23.8.85

Ἀγαπητέ κ. Οἰκονόμου.

Πῆρα τό νέο βιβλίο σας για τόν ἐκ Νεγᾶδων Εὐεργέτη Δημήτριο Καραστάθη,

και σᾶς εὐχαριστῶ θερμά πού πάντα μέ τιμᾶτε μέ τήν ἀποστολή τῶν βιβλίων σας και μοῦ δίνετε τή χαρά νά διαβάξω, τίς τόσο ἐνδιαφέρουσες ἐργασίες σας.

Καρός και τό ἔργο αὐτό, τοῦ ἀμετρῶν ζήλου σας, πρὸς τήν ἱστορική ἔρευνα και τῆς ἀγάπης πρὸς τήν πατρίδα. Ὅφειλε πολλά ἤ Ἡπειρός μας σέ σᾶς. Φέρνετε στό φῶς τόσο και τόσα, πού δέν πρέπει νά λησιμονηθοῦν, νά τὰ μαθαίνουν και οἱ νεώτεροι, γιατί αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἠθικά κεφάλαια και ἱερές παρακαταθήκες.

Τοῦτο τό βιβλίο, μέ συγκίνησε πολύ. Εἶναι ἓνα ἱστορικό, πνευματικό μνημεῖο, πρὸς τήν ἱερή μνήμη τοῦ Μεγάλου ἐκείνου εὐεργέτη, πού μοιάζει σάν πρόσωπο μυθικό, μέ τή μεγάλη καρδιά, τὰ ὑψηλόφρονα αἰσθήματα, τή φιλογένεια, τόν πρόθο για τήν ἐκπαίδευση τῶν νέων. Ὅλα για τήν Ἡπειρο ὅλα για τήν Ἑλλάδα.

«Ἐν γένει πᾶς ὁ ἐπικαλούμενος τήν ἁθῆϊαν αὐτοῦ, δέν ἀναχωρεῖ σκυθρωπός...» σελ. 28.

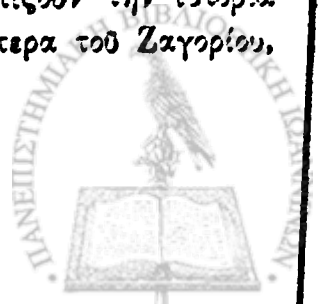
Τοῦτες οἱ ἐπιστολές, ὅπως εἶναι γραμμένες στήν καθαρεύουσα, και ὅπως ἔρχονται ἀπό τό χρόνο, μοιάζουν μέ εὐαγγελικά κείμενα.

Τό βιβλίο, εἶναι μαζί και μνήμη ἱερή, πρὸς τό παλιό δάσκαλο, τόν παππού σας, Γεώργιο Σωτήρη, πού ἦταν συγγραφέας και ποιητής και συγκέντρωνε ὅ,τι ἔπρεπε νά διασωθεῖ.

Πολύτιμο τό ὑλικό σας και μέ σύστημα, μέθοδο, και σεβασμό τοποθετημένο.

Κι' ὅσο περνάει ὁ καιρός τόσο κι' ἐξαφανίζονται και χάνονται. Ὅπως γάθιμα ἤ «Ἱστορία τῶν Νεγᾶδων» πού εἶχε γράψει — καθώς ἀναφέρετε στόν «Ἐπίλογο» ὁ ἀείμνηστος παππούς σας.

Τὰ βιβλία σας πλουτίζουν τήν ἱστορία τῆς Ἡπειρο και ἰδιαίτερα τοῦ Ζαγορίου,

ὅπως καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἀγαπητοῦ κι' ἀκά-
ματου Κώσταν Λαζαρίδη.

Δεχθεῖτε παρακαλῶ τὰ ἐγκάρδια συγ-
χαρητήριά μου, μαζί με τίς εὐχαριστίες
μου.

Με ἐκτίμηση
ΧΡΥΣ. ΖΙΤΣΑΙΑ

Μάνθου Κ. Οικονόμου. Δημήτριος Καρα-
στάθης, ὁ ἐκ Νεγάδων Ζαγορίου Με-
γάλος Εὐεργέτης.

Γράφει: ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
κ. Ἐμ. Πρωτοψάλτης.

16.11.85

Ἀγαπητέ μου κ. Οικονόμου.

Εὐχαριστῶ πολύ γιὰ τὴν ωραία σας με-
λέτη περὶ τοῦ Ἔθν. Εὐεργέτου Δημητρίου
Καραστάθη. Δικαίως αἰσθανόμεθα ὑπερη-
φάνεια γιὰ τοὺς παλαιούς αὐτοὺς Ἑλλη-
νας ποὺ διέθεταν τὸν πλοῦτον των γιὰ τὴν
Πατρίδα καὶ τὰ κοινά. Οἱ Ἡπειρώτες,
θέβαια στὴν πρωτοπορία. Κρίμα ποὺ τὸ
ἐκλεκτὸ αὐτὸ εἶδος τῶν Ἑλλήνων κινδυ-
νεύει νὰ ἐκλείψῃ, ἂν δὲν ἔλειψε τελείως
στὶς ἡμέρες μας.

Με τιμὴν καὶ ἀγάπην
ΕΜ. ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ

ΑΠΟΣΤ. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ : Ὁ
Αὐτονομιακὸς Ἀγώνας τῆς Βορ.
Ἡπείρου. 1914.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
Καθ. Βασ. Α. Κύρκος

Ἰωάννινα 19.6.85

Ἀγαπητέ Κύριε Παπαθεοδώρου,
Ἔλαβα τὸ βιβλίον σας «Ὁ Αὐτονομια-

κὸς ἀγώνας τῆς Βορείου Ἡπείρου 1914»
καὶ σὰς εὐχαριστῶ. Μὲ συγκίνηση καὶ ἀ-
διάπτωτο ἐνδιαφέρον διάβασα καὶ αὐτὸ τὸ
βιβλίον σας, ποὺ τὸ γράφατε, καθὼς καὶ
τὸ ἀμέσως προηγούμενο, ἂν δὲν κάνω λά-
θος, γιὰ τὴν ἀπελευθέρωση τῶν Ἰωαννι-
νων, με «τὸ αἷμα τῆς καρδιάς σας» ἀλλὰ
καὶ με τὴν εὐσυνειδησία τοῦ ιστορικοῦ.

Ὅποιος διαβάσει τὸ βιβλίον σας δὲ χρειά-
ζεται μεγάλη προσπάθεια γιὰ νὰ κατα-
λάβει πόση δραματικότητα καὶ ἀγριότητα
αἰσθημάτων ἔκρυβε ὁ ἀγώνας τῶν ἡρωϊ-
κῶν καὶ ἀτυχῶν ἐκείνων Ἑλλήνων. Δια-
πιστώνει ἀκόμα κανεὶς με λύπη καὶ στε-
νοχώρια, ὅτι ἀκρωτηριάσαμε τὸ σῶμα τοῦ
ἔθνους «οἰκείαις ἀτασθαλίαισιν», ὅπως ἔ-
λεγε ὁ ποιητής. Τώρα μᾶς ἀπομένει νὰ
σχύψουμε καρτερικά καὶ νὰ ιστορήσουμε
τὰ ἔπη τῆς φυλῆς, φοδᾶμαι, χωρὶς τὸ
φρονηματισμὸ τῆς Ἱστορίας. Λίγες, ἐλά-
χιστες φορές ἔγιναν, ἂν ἔγιναν, στὸν τόπο
αὐτὸ τὰ παθήματα μαθήματα.

Με τὸ βιβλίον σας αὐτὸ προσφέρετε μιὰ
πρώτη καὶ σωτή, ὅσο μπορῶ νὰ κρίνω,
σπουδὴ στὴν ἔρευνα τῶν ἀγώνων τῆς Β.
Ἡπείρου. Θὰ ἦταν κρίμα, ἂν δὲν προχω-
ρούσατε καὶ σὲ μιὰ μεγαλύτερη καὶ ὀλο-
κληρωμένη σύνθεση ἔχετε ἤδη τὸν προ-
σανατολισμὸ, τὴν ἀγάπη γιὰ τὸ ἀντικεί-
μενο τῆς ἔρευνας καὶ τὴ γνώση. Νὰ πε-
ριμένουμε, λοιπόν, αὐτὸ ποὺ ἐπισημαίνε-
τε ὡς ἔλλειψη ἀπὸ τὴ βιβλιογραφία μας
νὰ τὸ ἀναπληρώσετε ἐσεῖς.

Δεχθεῖτε τίς εὐχαριστίες μου καὶ τὰ
συχαρητήριά μου.

Με μεγάλη ἐκτίμηση
ΒΑΣ. Α. ΚΥΡΚΟΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ:

ΛΗΘ ΤΟΥ 98ου ΥΨΩΜΑΤΟΣ.
ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΟΥ
ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ. 1979.

"Ένα βιβλίο πολυσέλιδο φορτωμένο με αναμνήσεις και πλήθος σπανίων και ανεκδότων φωτογραφιών. Η έκδοση έχει δωρηθεί στην «Ήπειρωτική Έταιρεία» και οι εισπράξεις από την πώληση των αντιτύπων πηγαίνουν για την ανάπτυξη του έργου της. Το βιβλίο σε πολυτελή εμφάνιση έχει διατιμηθεί σε 1000 δρχ.

ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ

Το βιβλίο του κ. Γιώργου Κούνδουρου είναι μια προσφορά στην Ήπειρο και τη Θεσπρωτία. Θα το χαρεί ο Ήπειρώτης αναγνώστης γιατί θα βρει μνήμες δικές του. Σε κάθε σελίδα του θα αναγνωρίσει το δικό του είδωλο.

Το τύπωσε ο συγγραφέας με δική του δαπάνη και το χάρισε στην Έταιρεία. Έχει διατιμηθεί 300 δρ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΡΙΘ. 55

ΓΙΩΡΓΟΥ Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ

ΑΛΛΟΤΙΝΑ ΚΙ ΑΞΕΧΑΣΤΑ

(Η ΓΕΝΕΣΗ ΤΗΣ ΠΟΒΛΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΡΥΛΟΙ
ΚΙ ΑΛΛΑ ΔΗΓΗΜΑΤΑ)

ΑΘΗΝΑ 1985

